

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők

„Legyen meg a te akaratod!”

Legyen meg a te akaratod! Gyönyörű imádság, melynél szebbet nem mondott még soha senki. Benne az Isten akaratában, céljában való megnyugvásnak, a gyermeki teljes bizodalomnak szava csendül meg. És ha nézzük, hogy mikor, mily lelki állapotban mondta ezt az Idvezítő, ott ragyog benne egyénisége, munkájának célja és halálának értéke is. Tudta Jézus, hogy őt az áruló csókkal lelketlen bírának szolgáltatja ki az ő tanítványa Judás, tudta, hogy e bírák nem engedik őt többé szabadon, ki fogják szolgáltatni a római hatalom korlátlan tisztviselőjének, akinek ítélete dönteni fog felette. Belátta azt is, hogy a pogány római nem törődik az ő személyével, hanem a maga népszerűségét fogja keresni ítéletében a nép előtt. De azért nem hátrált meg egy pillanatra sem. Nem lett gyöngye soha. Nem látják sírni és bánkódni soha ellenségei. A Getsemáné kertben a papi fejedelmek szolgálójának kérdésére megmondta bátran, hogy ő a názáreti Jézus. Simon Pétert, — aki a főpap szolgálójának fülét megsebesíté szablyájával, — figyelmezteti, hogy tegye hüvelyébe szablyáját. (János 18. 11.) A vallató főpapnak bátran megmondja, hogy ő „a Krisztus az élő Istennek fia”, sőt hozzáteszi, hogy „ez idő után meglátjátok az embernek fiát ülni az Istennek hatalmas jobbja felől és eljönni az ég felhőiben” (Máté 26. 64.); nem retten meg a hatalmas tisztartó előtt sem, amidőn tőle kérdezi, hogy „Te vagy-e a zsidóknak királyok?” Bátran válaszol: „Te mondád”. Nyugodtan tűri megcsúfoltatását, az arculverést, a töviskoronát, a köpködéseket isteni szelidségű arcán. Nem bántja többé a veres palást, melyet vállára adnak és gyenge testalkata dacára is vállaira veszi a súlyos kereszt-fát, hogy vonszolja a Golgota felé, míg el nem veszi tőle az arra kényszerített Cyrénei Simon. Nincs feddő szava gúnyolói, halálbírái ellen. Lelke nyugodt, szíve kemény lett. Még Péterre sem haragszik, ki háromszor megtagadta, csak szeliden tekint vissza reá.

És ott a kereszten, rettenetes gyötrelmei között, midőn lázban égő ajka megszomjazik, midőn a haláltusáját végig kell küzdeni, először a népért, a boldogtalan népért imádkozik: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit cselekesznek. (Luk. 23. 34.)

Azután rábizza anyját legmeghittebb tanítványára (Ján. 19. 26—27.) s csak azután gondol magára, kiáltván: „Én Istenem, én Istenem, miért hagyál el engemet”. „Elvégeztetett!” „Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet”. — Ezen a halálon a pogány századosnak is, aki a keresztt alatt állt, meg kellett indulnia lelkében és így szólani: „bizony ez az ember igaz vala!” Nem csuda, ha sötétség lett fényes nappal és megrepedt a templom kárpitja is. Mert az ilyen halálnak nem lesz soha tanúja ez a föld. Ez volt az Isten örök akaratja.

Óh, tanuljunk mi is Jézusunk imádságából erőt meríteni az élet nehéz óráiban. Tanuljunk tőle lelki bátorságot, Istenbe vetett hitet, megnyugvást, ha háborog szívünk a gyötrelmek között. Tanítson minket a Nagypéntek szomorú története arra, hogy sokan vannak a világon, kik képzelt csalódásból, gögből, irigységből képesek megfeszíteni szívökben a Krisztust, a szeretet, az igazságnak és ártatlanságnak isteni érzetét. Tanuljuk meg belőle, hogy sokan vannak áruló Júdások, kik világi dicsőségért, a pénz szerelméért képesek elárulni a legszentebb ártatlanságot; vannak hazudozó Péterek. De lássuk meg a Péter könnyeit, a bűnbánat, a megtérés útját is. Jegyezzük meg, hogy a Júdások önkezükkkel vetnek véget nyomorult életüknek — és feltekintvén a Krisztus keresztjére, várjuk mi is, mint a keresztfán megtért bűnös, mert mi is bűnösök vagyunk, — az ő szavát: „Ma velem leszel a paradicsomban!”

Fel e kereszthez! Üdvösségünk keresztje ez! Bűnbánatunk könnyeivel öntözzük, hogy a rajta meghalt Jézus mi érettünk is meghaljon s váltson meg bűneinkből. Ámen.

Kovács Lajos,
kisvárdai ref. lelkész

Golgotháról.

Örök naggyá nőttél, Názáreti !...
 — Látva békén túrni a kereszten :
 A pogány is hiszi : nincs több ilyen !...
 Ki tudsz Judásért is imádkozni.

Im az ember !... keze botján pihen...
 — Míg a megbocsátást hirdetgeti,
 Botjától pusztulnak ellenei ;
 S meghal puha ágyon — — — nem kereszten.

Bizony ! romlott e kor... átkozottul...
 Kain népe nyűzsög e világon.
 S homlokára Idők koszorút fon...

Én Jézusom !... Lelkem feléd fordul.
 Győztél !... Győztél !... azért ma is látom :
 A tőviskoronát homlokodon ! ! !...

(Csengerújfalu.)

Varga Péter.

Az angolok rólunk.

— A Quarterly Register és a Princeton Theological Review cikke. —

Pár év óta szokatlanul melegen fordul felénk nyugoti protestáns testvéreink érdeklődése. A svájci és a francia reformátusok után az angol és az amerikai reformátusok irnak rólunk testvéri szeretettel. Igazán jól esik e meleg hangú cikkeket elolvasni. Egyben pedig igen tanulságos is reánk nézve megtudni azt, hogy miképpen látnak bennünket a nagy nyugoti művelt hitsorsosok.

Az angolhonon reformátusok a *Quarterly Register* múlt évi augusztusi számában emlékszik meg rólunk „*The Hungarian Case*” (A magyar ügy) címen. Legutóbb pedig az amerikai angol protestánsok egyik tekintélyes folyóirata, a „*Princeton Review*” emlékszik meg rólunk folyó évi január havi számában, a Doumergue : „*La Hongrie Calviniste*” című munka ismeretése kapcsán.

Méltán megérdemli a magyar kálvinista egyház, — írja a *Quarterly Register*, — hogy az egész református világ testvéri érdeklődéssel forduljon feléje. Ugy is, mint a presbyteri világszövetség egyik tagja ; úgy is, mint Európa vértanú egyháza, amelynek tagjai hősegesen ontották egykor vérüket Kálvinista hitökért ; úgyis mint amelynek belső életét és külső haladását folytonosan gátolta vele élő, szívós tevékenységgel dolgozó nagy ellensége (a róm. kath.) ; úgyis, mint a református egyház legkeletibb őre a mohamedán világgal szemben ; de mindenekfelett, mert méltó teljes rokonszenvünkre és bármiféle segítségünkre, tekintve azt a nehéz missziói munkát, amely őt naponta igénybe veszi abban a társadalomban, amelyben él.

Arra indítanak e dolgok bennünket, hogy nagyobb érdeklődéssel forduljunk magyar református

testvéreink felé, mint idáig tettük. Ma is még nagyon sokat szenved ősi ellenfele uralmától ; szenved azoktól a gonosz magvaktól, amiket még a mozlim szórt el közte hosszú, súlyos igája idején ; szenved a mindinkább terjedő hitetlenségtől, romlott erkölcsi fel fogásától a körülötte élő társadalom egy jó részének.

Azt kérdezi aztán a *Quarterly Register*, hogy vajjon miféle segítséget nyújthatnának nekünk. Anyagi segítségre a magyar református egyháznak nincsen szüksége, — folytatja, — mert független, önmagát fentartani képes egyház és ilyen is volt mindig. Ámde egyfelől sajátos történelmi szerepe, másfelől — és ezt ne vegyék tőlünk rossz néven, — a magyarok különös nemzeti büszkesége miatt nem vettek a nyugoti reformátusok mozgalmában olyan részt, aminőt elvartunk volna tőlük. Szinte egész létezésük alatt elszigetelten éltek. Sajátos politikai és földrajzi viszonyai elzárták őket tőlünk. Jórészt a római katholicizmussal, a görög keleti egyházzal, a mohamedánizmussal, a lutheranus és unitárius körökkel érintkeztek, de a többi református egyházzal jórészt semmit. Oka volt ennek, főként az utóbb időkben, sajátos, nehéz nyelvük is. Amíg ugyanis az egyházi vezetők nyelve a latin volt, addig könnyen érintkezettek a nyugoti egyházak vezetőivel, tanulóik nyelvi nehézség nélkül látogathatták iskoláinkat. De amikor a nemzeti nyelv kiszorította a latint a közhasználatból, a nyelvbéli különbség nagy nehézséget okozott az érintkezésben. Ezek az okok és főképpen a tőlünk való távoli földrajzi fekvése az országnak arra a szomorú eredményre vezetett, hogy elfeledkeztünk róluk. Ez hibánk, amit a magyarok méltán a szemünkre vethetnek.

Szerinte a mi legfőbb bajunk az, hogy se a polgári, se a társadalmi viszonyaink nem kedvezők „*a lelki élet*” (spiritual life) kultiválására. Speciális helyzetünk arra kényszerített, hogy gyermekeink nevelésére fordítsuk főgondunkat. Ezért — folytatja a *Quarterly Register* — tele van a reformátusok-lakta terület alsó-, közép- és felső iskolával. Jól tudják ugyanis a magyarok, hogy tudatlan népet könnyű leigázni, már pedig ők ezt nem akarják. A leigázás elleni titáni harcban telt el ezeréves létük nagyobb része. A magyar református egyháznak ma egy nagy „*vallásos megújulásra*” (revival) van szüksége. Arra, hogy Istennek Lelke kitöltessék bő mértékben minden gyülekezetére, hogy ezáltal a lelki élet élénkebb és tetteiben gyümölcsözőbb legyen.

Szégyenkezve ismerjük el, hogy idáig mindezekről, sőt az egész magyar református egyházzal keveset tudtunk. A kereskedelmi érintkezésen és angol turisták nyári futó kirándulásain túl a legtöbb angol ember előtt Magyarország ismeretlen terület volt. Nagy tömegben vándorolnak lakói ugyan ki az Egyesült államokba és ezek a régi és új haza között élő kapcsolatot képeznek, de semmi eféle kapocs nincsen Angolhon és Magyarország között. Innen ered a mi ignoranciánk — magyarázza a *Quarterly Register*. — De valamelyes összekötő kapocs mégis van közöttünk — folytatja tovább. — Mintegy 50 év alatt több, mint 60 magyar tanuló látogatta meg az edinburghi New College-ot és más angol theológiát, hogy befejezzék tanulmányaikat nálunk. Úgy hogy ma már számos magyar református lelkipásztor olvassa e sorokat. Ezeknek a száma azonban nagyon korlátolt. Ezért

mi tavaly (1911. évben) egy delegációt küldtünk ki közéjük, hogy adjanak számot róluk. Az eredmény az volt, hogy amilyen keveset tudunk mi öroluk, épen olyan keveset tudnak ők mirólunk. Mielőtt tehát bármilyen módon is segítségükre siethetnénk magyar református testvéreinknek, szükséges, hogy jobban megismerjük viszonyaikat, bízva abban, hogy ők is lépéseket fognak tenni hasonló célból. Nincsen semmi szükség új tervekre, különösebb methodusra, hogy ezt az ismerkedést eredményessé tegyünk. Legegyszerűbb mód erre nézve az, hogy *állandó levelezést létesítsünk egymás között*; informálva ezáltal egymást tetteink, viszonyaink felől. Folyóirataink kölcsönösen ismertetnék meg az egyházi főbb eseményeket. Hitlanhallgatók jöjjenek hozzánk és menjenek tőlünk oda minél nagyobb számban. Mindakét egyház lelkipásztorai cseréljék ki véleményeiket a lelkipásztori, theologiai és egyházi kérdésekben. Legyenek rajta azok, akiknek nyelvhelyi ismereteik megengedik azt, hogy az érintkezés köztünk minél könnyebb és közvetlenebb legyen. Mindenekfelett pedig mindenik egyház imádkozzék a Szentlélek megelevenítő erejéért, hogy a Krisztus egyháza ne csak nemzeti, hanem legelső sorban „*lelki*” egyház legyen. Ezt mindenki könnyen megteheti.

Eddig a Register.

A *Princeton Theological Review* pedig ismertetvén a Doumergue rólunk írott könyvét, azt mondja a cikke végén, hogy Doumerguenak az a célja, hogy ráfordítsa szerető figyelmünket a magyar református egyházra, mint olyanra, amely a legelszigeteltebb és segedelme nagyon reászoruló a protestáns egyházak közül. Egyben azonban a legérdemesebb és legnemesebb (most noble) tagja a református egyházak családjának.

Doumergue francia ember és francia olvasói számára írta könyvét. Azt mondja, hogy sok közös vonás van a magyarok és délfranciák jellemében, ami már maga kívánatossá teszi, hogy szorosabb viszony fejlődjék ki a két nyelvű református hívek között. — Mi ezt teljes szívünkkel kívánjuk is — jegyzi meg a Pr. Th. R. — De mi, amerikaiak se maradjunk hátrább a szeretet kötelességében. Miként a magyar református egyház, úgy mi is a református világ szélén vagyunk. Ők a legkeletibb, mi a legnyugatibb szélén. E két szélsőségben olyan dolgok lehetnek, ami a központból hiányzik. Olyan ellenségek, olyan küzdelmek vehetik erőiket igénybe, amiktől a központon levők (angol, francia, svájci) testvéreink mentesek, de amelyekben nagy segítségünkre lehetnek. Ezenfelül a magyar testvérek nagy számmal jönnek közénk évente. Az emigrált magyar reformátusok közvetlenül érintkeznek velünk. Nem fontos az reánk nézve, hogyan szervezkednek itt, amerikai földön; összeköttetésben maradnak-e a hazai egyházzal, avagy nem, hanem az a fontos, hogy az amerikai angol reformátusok testvériesen viselkedjenek velük szemben és általuk mutassák ki lelki egységüket a világ túlsó felén lakó hitsorsosokkal.

Doumergue — folytatja tovább a Pr. Th. R. — francia ember létre könyvét a princetoni theologiai seminariumnak dedikálta, azt mondván: „hiszek egy közönséges, keresztyén anyaszentegyházat, szenteknek egységét”. Kétségkívül ezt ő symbolum gyanánt értette. Mi is ilyennek fogadjuk azt el. Franciaország, Magyarország, Amerika, — bennök a nap

másként ragyog, de hitök egyugyanaz. Mi a legnyugatibb szélén olvassuk az ő könyvét, amit Franciaországban írt, hogy szeretetünkbe ajánlja a legkeletibb szélén levő egyházat. És azokkal a szavakkal tegyük le kezünk közül, amivel ő végzi be művét: „Isten áldja meg Magyarországot!” És hozzá tesszük: Isten áldja meg Amerikát, Angliát és Franciaországot, áldja meg népét minden földön és tegye őket eggyé érzésben és gondolkodásban.

Bokor Sándor.

Zsinat előtt.

Engemet, egyszerű falusi papot, — ki a magyar református egyház szellemi és anyagi fejlődését figyelem és e figyelemmel kísérés alatt látom, hogy a műreformátus egyházunk mily átalakuláson ment s fog keresztül menni szellemileg s anyagilag, — nagyon meglep az, hogy mi ref. lelkészek milyen félénkek és amellet milyen ideálisak vagyunk. Talán a félénkséget az idealizmussal akarjuk leplezni és abba a hibába esünk, hogy míg egyrésztől egyházunkban a hitéletet minden eszköz felhasználásával igyekeznénk előbb vinni, addig az anyagi jólét emeléséhez nem merünk nyúlni. Pedig való világban élünk és a lelki élet fejlesztésének elkerülhetetlen egyik főkélléke az anyagi jólét! Azt mondja egy paraszt közmondás: „Lélek! Lélek! De hogy élek?!”

Látom, hogy a róm. kath. egyház a maga anyagi jóléte mellett milyen következetesen küzd még jobb anyagi jóléért és pedig szépen, esendben munkálja azt. Amellet nem felejtkezik meg a lelki, a hitélet fejlesztéséről sem. Magok az egyházi főbb méltóságok az állam első embereivel — jobban mondva azok segítségével — mintegy önmagukon erőszakot téve, megszűlik az autonómiát és ehez a torz- s csalafinta vajudáshoz kívülről a világ előtt a kath. népszövetség s a különféle lármás szent (?) egyesületek szolgáltatják a fülbemászó hazafias zenét — Isten nagyobb dicsőségére. Azonban gondjuk van reá, hogy ez a torzszülemény törvényesítették is és ez által oly dominiumokra is megszerezzék a tulajdonjogot, vagy haszonélvezetet, amelyek ennek előtte nem is az ő kezükön voltak és végre, hogy a róm. kath. egyház az államnak minden időbeni édes, kedves, dédelgetett gyermeke legyen. Mintha bizony a ref. egyház nem is volna az állam gyermeke!!?

Ha a kath. autonómia törvényhozásilag megerősített, azt kérdelem: ki mer és ki fog azután szekularizációról beszélni? Nekünk nem volt, nem marad és nincsen is más támpontunk, mint az 1848. XX. t.-c. Ennek életbe léptetését kell — ha fokozatosan is — következetesen követelnünk. Azonban ne csak lármás gyűlésezésekben szóbeseésekben merüljön ki minden munkánk, hanem legyen az a munka egy reális, megtámadhatatlan, világos, anyagi életszükségeinket elevenen feltáró olyan elaborátum, amelyet rossz indulat nélkül és egy édes gyermekes kitagadó elutasítás nélkül visszadobni ne lehessen. E munka mellett szólhat aztán a kongresszusok vele összhangzó zenéje is, — még pedig követelőleg, — mert van reális alap! — Valljuk meg őszintén, hogy

ilyen munka még nem vitetett a mindenkori kormány elé.

Ott van az adósegély és tandíjkárpótlás ügye! Kérdem: reális alapon nyugszik a mi betérjésünk? Vagy ott van a kongrua ügy! Kérdem: miért nem lehet követelni rendes úton a fizetés kiegészítést?

Kaptunk mindkét bererjésünkre, de mit?! Két szájkosarat!! Adtak adósegélyt törvényhozás nélkül; adtak korpótlékszerű fizeteskiegészítést szinte törvényhozás nélkül! Most nem merünk szólni, nem merjük még legnagyobb embereink által sem követelni, hogy törvényhozással biztosítsanak mindent, hogy stóla kárpótlást adjanak, — mert nem reális az alapvető munka! Félünk, hogy a szájkosarat megrántják, most kivált, amikor a kath. autonómiának keresztül kell menni a törvényhozáson. De mindezek mellett ideálisan lovagolunk az 1848. XX. t.-c. életbeléptetésén.

De tovább megyek és azt mondom, hogy a közel jövőben még egy nagy rázkódásnak is nézünk elébe. Ugyanis mindenki tudja, hogy a közoktatás államosítása a mindenkori kormány programja. Ne gondolja senki, hogy e dolog a mi szép szemünkért vagy a kincstár szegénysége miatt nem került a törvényhozás asztalára. Óh nem! Egyszerűen a kath. autonómia megszületését várták. Hiszen, hogy miniket e dolognál nem vettek volna tekintetbe, az bizonyos; ellenben, hogy a kincstár nem bírta volna már előbb is keresztül vinni az államosítást — az egyszerűen egy kis mese, egy kis altató dal. Ma is fülembe cseng egy politikai államfőnek pár évvel ezelőtt előttem tett ama nyilatkozata: „hiszen ma már úgy áll a dolog, hogy az állam az egész közoktatási teher $\frac{2}{3}$ -dát viseli”. Na már most, ha átveszi az állam a közoktatási terhet egészen az iskola-fenntartóktól, igen természetes, hogy átveszi a vagyont is és mindenki előtt világos lehet, hogy azon vagyon, amit a teherrel átvesz az állam, (mert nyereség nélkül nem igen szokott semmit tenni) nem azt a hiányzó $\frac{1}{3}$ részt teszi ki, amit még az állam nem fedez, hanem ennél sokkal többet. És íme itt a kérdés: hát miért nem vette hát át eddig az állam az egész közoktatást? A feleletet fenntebb megadtam! Azonban most emlékezzen rá mindenki, hogy a közoktatás államosítása nem sokára napirenden lesz.

De itt jön aztán ránk protestánsokra nézve — és semmiképp nem a katolikusokra nézve, akik semmit nem veszíthetnek — a szomorú dolog, a rázkódtatás, a veszteség. Ha iskolai javainkat elveszik, sok helyen milyen szegény lesz az egyház. Pedig az az iskolai vagyon csaknem teljes egészében az egyházból gyűlt; milyen jó volna az az iskolák elvesztése után kiváltképp belmissziói dolgokra, vagy kántorságok szervezésére. Mert legtöbb egyház kántor nélkül marad s gondoskodnia kell e tekintetben új alapról és mert a belmissziót akkor kell igazán fejleszteni, ha nem lesz az egyháznak vete-ményes kertje. De hát mit tettünk eddig az egyházból gyűlt iskolai vagyon megmentésére? Nem igaz-é, hogy félünk bármit is tenni? Egy része a papságnak azt mondja ma is, hogy az iskolai vagyonok az állam által conscribáltattak, tehát ahoz nyúlni nem lehet; holott tiszta világos dolog, hogy minden conscribálásnál erősebb a tulajdonjog, amely az egyháze,

ha mindjárt a szolgálat telekkönyvileg ki is van tüntetve. Az egyház oda teheti vagyonát, ahova akarja. Ha az állam másik gyermeke oly tanulmányi alapokra tudja megszerezni a tulajdonjogot vagy haszonélvezetet, ami soha nem volt az övé, amit soha nem élvezett; miért ne tudnánk mi és mért nem merünk mi is valamit tenni a sajátunk megtartása végett, ha mindjárt adásvétel útján is? A papság másik része pedig idealista levén, rózsaszín szemüvegen nézi azt az eljövendő boldog korszakot, amikor nem kell az iskolával küzködni. Pedig, pedig, ha tudná milyen állapot az, előre zsákba öltözne s fejére hamut hintene; mert 10 év alatt a hívek még énekelni sem fognak tudni.

Mit teszünk a lelkészi fizetésrendezést illetőleg? Nem merünk mozdulni, félünk, hogy azt is elvesztjük, amit kaptunk. És akkor avval vágjuk ki magunkat, hogy „a szegénység volt mindenkor a mi erősségünk”. De hát miért e nagy féltékenység? Hiszen tudnánk rajt segíteni! Hiszen maga állam és az az általa becézett testvérünk adja meg reá az utat, módot; csak szét kell nézni. Ősmerünk plébánst, aki 4000 forint jövedelem mellett congruás!! Csak az idevonatkozó reális munka legyen meg, melynek alapján kérhetünk, követelhetünk.

Itt van a *zsinat*, nemsokára össze ül. Én az egyház anyagi fellendülésére nézve, a lelkészi fizetés kiegészítést illetőleg és arra nézve, hogy a magyarországi református egyház is az állam édes gyermekei sorába lépjen, a zsinattól, mint egyetemes egyházunk legfőbb organumától és csakis ettől várok legtöbbet, de csak úgy, ha ez a zsinat a törvények átalakításában ott, ahol kell, nem fél, azt teljes egészében átalakítja, más alapra fekteti s ahol a szükség úgy hozza magával, nem lesz idealista, hanem a legreálisabb alapokra helyezkedik. Ezek a reális alapok lesznek erősségei az állammal szemben és képezik a kérelem- és követelésnek visszautasíthatatlan részeit.

Hogy a zsinat célját az elsoroltakra nézve elérje és hogy a várakozásnak minden tekintetben megtudjon felelni: kiváltképpen ajánlom a III-ik t.-c. teljes átalakítását és új alapra fektetését.

A magyarországi egyetemes református egyházban legyen egységes közteherviselés — központi kezeléssel! (Úgy emlékszem, hogy erről már egyszer írott e lapok hasábjain dr. Ferenczy Gy.) Hiszen mindnyájan egyformán részesülünk az egyház áldásaiban, illő, hogy annak terheit is egyformán viseljük. Szerintem abnormis dolog az, hogy ahány egyház-köztség van, annyi adózási rendszer legyen.

Az összes egyházi adóügyeknek főfelügyelője legyen a Konvent!

Ha az egységes egyházi adózási rendszer meg lenne, ne gondolja senki azt, hogy több teher lenne az egyes egyháztagokon. Maga az adósegélyes egyháznaknál alkalmazott normál adókulcs már az egyenlő teherviselés kezdete. Ha még ehhez a központi kezelés bejön, — ami az egységes rendszer kiegészítő része — akkor együtt a konvent által összeállítva a magyarországi egyetemes református egyház összes jövedelme és szükséglete egy költségvetésen világosan, reálisan és félremagyarázhatatlanul áttekinthető lesz mindenkori és mindenki által. Ez az összköltségvetése egyetemes egyházunknak az állam előtt is kell, hogy

súllyal birjon és annak értelmében reális alapon, elutasíthatatlanul, megélhetésünkre hivatkozva kérhetjük, követelhetjük az 1848-ki t.-c. értelmében azt, amihez jogunk van. A mai ósdi rendszer mellett maga a konvent sem lehet tisztában azzal, hogy az egyetemes református egyháznak milyen államszegélyre van szüksége, mert ahány egyház, annyi féle az értékelés és számítás. Így aztán az állammal szemben a szükségletet illetőleg soha sem vagyunk teljesen szilárd alapon. (Ez a félénkség főoka.) Míg központi kezelés mellett maga az állam látva a bevételt és kiadást, elvitázhatatlan pontossággal látja azt is, hogy mire van szükségünk s azt teljes rossz indulat nélkül meg nem is tagadhatja gyermekeitől.

Ezen egységes egyházi közteherviselésre és annak központi kezelésére nézve csak azt jegyzem meg, hogy senki ne legyen abban a nézetben, hogy az többbe kerülne, mint amit ma az egyes egyházak az adókezelésre költenek. A különbség csak az lenne, hogy minden egyházi adózás ódiuma nem a presbyterekre, papra, gondnokra háramlanék, hanem az egyházi adószedőre.

Az egyházi vagyon kezelést is új alapra kell tekintni!

Szerintem minden reform. egyházi- és egyházéből gyűlt iskolai vagyon a magyarországi református egyetemes egyház tulajdonát képezi, annak nevére telekkönyvezendő minden szolgalmi jog feltüntetése nélkül. Így nyílik alkalom az iskolai vagyonok megmentésére, ha ugyan még nyílik...

Nagy horderejű dolognak tartom én a vagyon központi kezelését. Ime itt van a r. kath. egyház, amelynél a legtöbb iskolai vagyon az érsekség vagy püspökség nevében áll, ma nem fél a közoktatás államosításától a tekintetben, hogy ő ezáltal anyagilag valamit veszít; mert hiszen ami az érsekség és püspökség nevében áll, azt el nem vehetik.

Fontosnak tartom a vagyon központi kezelését azért is, mert a világi fórumok az egyház vagyonát, jogügyi dolgait illetőleg nem a lelkész és laikus gondnokok által vezetett kis egyházzal állanak szemben, hanem az Egyet. ref. egyházzal.

A vagyon központi kezelése mellett szól azon körülmény is, hogy nem minden lelkésznek és presbyteriumnak van érzéke a vagyonkezeléshez. Megtörténik akárhányszor, hogy a nem megfelelő egyháztanács gazdálkodása hosszú időre semmivé teszi vagy megbénítja az egyház vagyoni fejlődését; hiába van ott a felsőbb egyházi hatóság, amely ugyanazon presbyterium javaslata szerint jár el jobhiszeműleg.

Ime ezekért ajánlom én a zsinat előmunkásai figyelmébe különösen a mi III-ik t.-cikkünk teljes megváltoztatását.

Befejezésül még csak egy pár szót!

Az egységes központosított egyházi adó- és vagyonkezeléstől vártam én a valóban tiszta református egyetem felállítását is. Mert, ha a református egyetem a magyarországi református egyetemes egyház vallja magáénak: akkor annak az egyetemenek fenntartása az összes magyarországi ref. hívek csekély teher viselésével járt volna és ami a felállítást, illetve az építkezést, felszerelést illeti, arra nézve pedig a hiányzó összeget illetőleg nem hiszem, hogy

akadt volna olyan pénzüintézet, amelyik ne szívesen állt volna rendelkezésére a magyarországi egyetemes egyháznak, legkivált, ha az adó útján biztosítja a kölesön annuitását. E kölesön annuitása bizonyos hányadának átvállalását kellett volna kérni a magas kormánytól és e bizonyos hányadnak az állam általi elvállalása az egyetem református jellegére kétségtelenül nem járt volna annyi veszéllyel, mint a mai contemplanáció.

T.-Szalók, 1913 márc. 7.

Koncz Sándor.

Az egyházi törvények revíziója tárgyában

a debreceni jogakadémia tanárikara által elfogadott vélemény és javaslat.

Irta: **Dr. Kun Béla.**

(Folytatás.)

V.

A most érvényes törvények I. t.-c. 2. §-a — egyetemen az előbbi törvényekkel — kimondja, hogy egyházunk a zsinat-presbyteri elvek szerint (az előző törvény szerint ugyan zsinat-presbyteri „rendszer” szerint) kormányozza magát. Ezt a szabályt természetesen fenn kell tartani a jövőre is, sőt ennek a következtéseit az eddiginél teljesebb mértékben levonni kívánatos.

A zsinat-presbyteri rendszer nemcsak abból áll, ahogyan azt nálunk némelyek magyarazzák, hogy az egyház kormányzó hatósága az alsó fokon a presbyterium, a legfelső fokon pedig a zsinat. Ha csupán ennyi volna, a zsinat-presbyteri elvek bő köpönyegébe sok minden elférne.

Bármily gyönyörű harmóniában álljon is azonban ez az egyházkormányzati rendszer a keresztyén demokráciával s bármily következetes a református egyház hittana szempontjából is, arra, hogy az a maga teljességében — úgy, amint például az angol nyelvű presbyterianusoknál feltalálható —, nálunk is megvalósíttassék, nézetünk szerint gondolni sem lehet. Egyházunk alkotmányának történeti fejlődése és most is fennálló speciális viszonyaink elengedhetetlenül szükségessé teszik, hogy a több egyházközsegből álló alakulatok élén álló lelkészi és nem lelkészi tisztségek jövőre is fenntartassanak. Amikor tehát arról szólunk, hogy a zsinat-presbyteri elveknek minél nagyobb mértékben érvényesülését kívánjuk, egyáltalán nincs szándékunkban e rendszer messze menő, minden eddigi rendet teljesen felforgató és igen könnyen végzetes eredményeket előidézhető következtéseit levonni. De annyiban, hogy minden hatóság az egyházközsegtől, illetve az annak jogát gyakorló presbyteriumtól nyerje — közvetlen vagy közvetett megbízás útján — a maga hatalmát és hogy ne legyen egyetlen olyan fontosabb hatósági jog sem, amelyet nem egynél több emberből álló szerv végezzen, ezt az elvet a legszigorúbb következtetéssel megvalósítandónak tartjuk. Bármennyire modern világnézetűek legyünk, bizonyára kétségen felülinek kell tartanunk, hogy az egyháznak ragaszkodnia kell a maga vallási alapjaihoz, mert különben elveszít

minden alapot. Már pedig e tekintetben a szentírás megadja az utasítást, midőn tanítja, hogy Jézus a gyülekezetnek — tehát nem egyeseknek — adta az oldozás és kötözés hatalmát (Máté: XVIII. 17., 18.) hogy ha ketten vagy hárman összegyűlnek az ő nevében, akkor lesz ő is ott, és akkor adja meg Isten az egy akaraton lévők kérését. (Máté XVIII. 19., 20.)

A zsinat-presbyteri elveknek legalább ilyen mérvű keresztülvitele érdekében kívánatos volna, ha az új törvényből az erdélyi egyházkerület különleges jogának fennmaradását s alkotmányának ön-maga által továbbfejlesztését biztosító törvényszakasz kimaradna. Jól tudjuk, hogy ez bizonyos nehézségekbe ütközik. A szóban forgó törvényszakasz mintegy szerződészerű megállapodás eredménye volt a debreceni zsinaton. A közjogi természetű szerződéseket pedig különösen nekünk magyar protestánsoknak nagyon jó okunk van fokozott tiszteletben tartani. Am a törvényszakasz eredeti szövege már különben is változáson ment át a későbbi zsinatokon, sőt a legutóbb éppen erdélyi részről még tovább menő változtatások is voltak proponálva. Ez alapon lehet talán remélni, hogy az egész különállás megszüntetése minden erősebb ellenzés nélkül keresztül volna vihető, annál is inkább, mert az erdélyi egyházkerület a legutóbbi törvények életbeléptetése kapcsán különben is olyan változtatásokat tett alkotmányán, amelyeknek folytán most már az nagy részében szorosán simúl a zsinat-presbyteri elvekhez, és mert az erdélyi egyházkerület alkotmányában vannak egyes olyan intézmények, amelyeknek általánossá tétele célszerűnek látszanék. Ilymódon igazán csekélyre redukálnék az erdélyi egyházkerület specialitásainak száma s valóban megfontolandó, vajjon a nem nagyszámú és részben igazán semmi különös érdekekkel nem indokolt külön szabályok indokoltá teszik-e az elvileg egységes egyházban egy külön törvényhozás fenntartását. Nem titkoljuk azonban azt a nézetünket, hogy amennyiben az erdélyi egyházkerület — szerintünk ugyan feleslegesen — ragaszkodnék ezen külön jogállásának fenntartásához, majorizálása nem volna helyes. Ez esetben azonban az erdélyi §-t merőben változatlanul kell fenntartani s nem kell alkalmat adni még magának az erdélyi egyházkerület képviselőinek kívánságára sem a törvényhozási kompetenciák olyatén összevegyítésére, hogy az ezen §. szerint az erdélyi egyházkerület jogalkotási körébe tartozó ügyekben a zsinat alkosson szabályt.

VI.

Az egyházalkotmány alaptételeinek felettebb szabatos megállapításán túl kétségkívül legfontosabb feladata a törvényhozónak egy minden tekintetben megfelelő, jó egyházközségi törvénynek megalkotása. Az egyházközség az alapja az egész egyházi életnek nemcsak elvileg, hanem valójában is. Ha az egyházközségekben nincsen élet, hiábavaló bármily tökéletes egyházmegyei és egyházkerületi kormányzás és hiábavaló bármily nagyszerű megnyilatkozása az egyetemes egyház képviselőinek. Viszont az egyházközségekben meginduló pezsgő élet éltető hatását nem tudja elrontani a felsőbb alakulatok rossz adminisztrációja sem.

Éppen azért annak, hogy egyházunk a maga nagyszerű hivatásának jól megfelelhessen, s hogy az emberi és társadalmi előrehaladás munkájában nagy feladattal bíró egyházunk jövője elé bizalommal nézhessünk, első szükségnek tartjuk az egyházközségek akcióképessé tételét. Semmiképen sem szerencsés alakulás volt az magyar református egyházunkban, hogy az egyházközségek a politikai községek Prokrustes-ágyhoz hasonló kereteihez csatoltattak. Párányi, gyöngeségükben tehetetlen egyházközségek mellett ott állnak a nagy egyházközségek lomha tömegei. A bajt nézetünk szerint mindkét irányban orvosolni volna jó. A picike, vérszegénységben el-sorvadó egyházközségeket lehetne együvé csatolni, hogy így megerősödve képesebbekké váljanak a rájuk váró feladatok végzésére. Viszont az igen nagy és éppen nagyságuk folytán mozdulatlan egyházközséget szét kell osztani több külön egyházközséggé.

Különösen ez utóbbi legyen a törvényhozás gondja. Törvény parancsával rendelni el a kis egyházközségek egyesülését nem volna helyes, mert számos helyen az életképesség feltételei a lélekszám volta mellett is nagyon jól megvannak, — ahol pedig ezek hiányzanak, az egyesülés előmozdítása adminisztratív úton is megtörténhetik és a társ egyházközségek kategóriájának fennállása erre a jogi lehetőséget is megadja. Az azonban vitán felül áll, hogy a túlságos nagynépeségű egyházközségek sehol sem tudnak a rájuk váró feladatoknak jól megfelelni, ezeknek többfelé osztása tehát mindenütt indokolt. Nagy egyházközségeink sehol sem tudnak a lelki gondozás — az egyháznak eme legelsőbbrangú feladata — terén számot tevő eredményeket elérni s bennük, a legkiválóbb szellemi és anyagi előfeltételek mellett is, jószerint nincs egyházi élet, vagy ha van, az sokkal kevésbé szorosán vett egyházi, mint inkább társadalmi tevékenység eredménye, ami meg sokszor ferde útra tér. E tekintetben a paróchiális körök felállítására vonatkozó, különben is többnyire csak immel-ámmal végrehajtott, sőt részben még mindig végrehajtásra váró szabály sem hozta meg a kívánt eredményeket. Felfogásunk szerint nem is alkalmas arra, hogy tőle komoly eredményeket várni lehessen. A paróchiális körökben nincs meg az eredményes munkássághoz szükséges önállóság; az egyik paróchiális körben meginduló eleven egyházi életet elnyomhatja a közös presbyteriumnak a többi körökből kikerülő többsége s akadályozhatja az egy egyházközségben szolgáló több lelkész közt sokszor sajnos tapasztalt féltékenység. A paróchiális kör minden anyagi kérdésben az egyházközség egészétől illetve ennek szerveitől függ, ami megint könnyen elkedvetlenedéseknek lehet okozója.

Mindezek folytán nézetünk szerint itt gyökere-sebb orvoslásra van szükség. Nemcsak jogot kell adni a nagy egyházközségeknek arra, hogy több önálló egyházközséggé alakulhassanak, amely joggal tudomásunk szerint eddig egyetlen nagy egyházközségünk sem élt, hanem köteleességünk tenni ezt. Odáig nem mennék el, hogy — amint ez a legutóbbi zsinaton elvileg különben igen helyesen indítványozva volt — bizonyos meghatározott lélekszámban állapított meg egy-egy egyházközség maximális nagysága, mert ez a szabály még akkor is, ha egy különben meglehetősen magas lélekszám volna is (például 5000)

megállapítva, a gyakorlatban csak igen súlyos nehézségek árán, itt-ott talán semmiképpen sem volna végrehajtható. De annyit mindenesetre szükségesnek tartanánk kimondani, hogy mindenütt, ahol az egyházközségnek egynél több lelkésze van, legalább annyi anyaegyházközséget kell alakítani és pedig mindenesetre külön templommal, ahány lelkészi állás van. Azt, hogy a többféle oszló egyházközség egyrésze mint leány- vagy fiók-egyházközséggé hasítottassék ki, természetesen ki kell zárni. Fontos volna megtalálni a módját annak, hogy az így részekre oszlott egyházközségből a szükséges előfeltételek bekövetkezése idején további új egyházközségek keletkezése biztosítottassék, ami végből nézetünk szerint az egyházmegyének és egyházkerületnek meg kellene adni a jogot, hogy amennyiben a már létező egyházközségek által az egyházi tevékenységet kellően teljesíthetőnek nem találta és különösen a lelki gondozást fogyaszkodónak tapasztalja, új lelkészi állások létesítését és ezáltal új egyházközségek alakítását elrendelhesse.

Természetesen a nagy egyházközségeknek több külön egyházközséggé szervezése szükségessé teszi a felmerülhető vagyoni kérdések pontos rendezését. Ami az egyházi adózás ügyét illeti, e tekintetben ez a változás semmiféle különös intézkedést nem tesz szükségessé. Mindegyik egyházközség részére adóznak azok az egyháztagok, akik az azon egyházközséghez beosztott területen laknak. Legfeljebb a III. t.-c. 10. §-ának b) és c) pontjaira vonatkozóan kell kimondani, hogy a kétszeres adózás kötelessége nem terheli azokat az egyháztagokat, akiknek ingatlan vagyona vagy üzlete a lakóhelyétől különböző egyházközségben bár, de ugyanazon politikai község területén van.

Annál súlyosabb feladat azonban egyéb vagyoni kérdéseknek megfelelő szabályozása, nevezetesen a meglévő s különösen az alapítvány természetű vagyonok kezelése, gyümölcsoztatása és miként felhasználása tekintetében. A meglévő vagyonok egyrésze az új egyházközségek tulajdonába s kezelésébe minden nagyobb nehézség nélkül mehet át. (Mint templomok, lelkészi lakások, iskolák egyrésze.) Más része azonban nem mindig, sőt néha egyáltalán nem alkalmas erre, vagy ha az elosztás elvileg lehetséges volna is, a valóságban nem mindig keresztül vihető.

A nehézség mindenesetre kisebb a nem alapítvány-természetű vagyonoknál, amelyekre nézve az alakuló új egyházközségek megegyezésének lehetőleg tág teret kell er... a felsőbb hatóságoknak csak arra kell ügyelni, hogy az osztozkodás ne történjék kirívó igazságtalansággal s valamelyik alakuló egyházközség életképességének már eléve tönkretételével, meg arra, hogy a történelmi jelentőségű vagy emlékmű-szerű épületeknek fennmaradása az összes érdekelt egyházközségek kötelezettségének fenntartásával biztosítottassék.

Az alapítvány-természetű vagyonok tekintetében azonban — ahová a nagyobb iskolákat is számíltatnunk kell — a szétosztás után sem lehet az előbbi osztatlan egyházközség helyébe egyszerűen az új egyházközség ekvalamelyikét beállítani. Eltekintve attól, hogy az ilyen alapítvány-féle vagyon hasznainak élvezésére esetleg az előbb osztatlan egyházközség minden része egyforma joggal bír, a kezelő személynek ilyen módon kicserélése már azért is megenged-

hetetlen, mert nyilvánvaló, hogy az osztatlanul fennállt egyházközségben több vagyoni biztosíték van az alapítvány épentartására nézve, mint az ennek részeiből alakult új egyházközségek akármelyikében, — már pedig természetesen az alapítványt az eddiginél kedvezőtlenebb helyzetbe juttatni nem szabad. Nyilvánvaló ezek szerint, hogy mindegyik többféle oszló egyházközségben lesznek olyan vagyonok, amelyeket az új egyházközségek valamelyikének átengedni nem lehet, annál is inkább, mert a közös kezelésben tartás nem alapítvány-természetű vagyonoknál is kívánatos lehet.

A közös kezelésben maradt vagyonok hasznáiból miként részesedés kérdése egyességileg megint megoldható. Ellenben nem kis feladat a közös kezelés mikéntjének meghatározása. Azoknál a roppant nagy egyházközségeknél, amelyeknek népessége némely egyházmegye népességének kétszeresét is meghaladja s amelyekben a szükséges előfeltételek a külön egyházmegyévé alakulásra egyébként is megvannak, a megoldás önként kínálkozik. Az ilyen helyeken az alakult új egyházközségek közös tulajdonában megmaradt vagyonok, valamint az alapítvány-félék kezelője az eddig egy egyházközségből alakult egyházmegye legyen. Hangsúlyozzuk, hogy csak kezelője és nem tulajdonosa, de a vagyon feletti rendelkezés tekintetében is kiterjedt jogkörrel. Az ilyen, az alkotó egyházközségek közös vagyonát kezelő egyházmegye eme vagyonkezelése tekintetében természetesen az egyházkerület fokozott ellenőrzési jogát és kötelességét kellene megállapítani.

Azonban nem minden nagy és szükségképpen többféle osztandó egyházközség alkalmas arra, hogy külön egyházmegyévé alakulhasson. Ezekben a közös kezelésben maradó vagyonok kezelésére külön közös organumot kellene létesíteni, olyanformán, mint ahogy a több fenntartó által fenntartott középiskoláknál több helyről küldött tagokból van alakítva az igazgató tanács. Ez az így szervezett közös organum aztán a maga eljárásáról időnként, évenként vagy félévenként, számot tartoznék adni az érdekelt egyházközségek mindegyikének, sőt a közös vagyonokat érdeklő fontosab elhatározásoknál, például ingatlanok elidegenítésénél, tartoznék kikérni az érdekelt egyházközségek hozzájárulását, amelyek a közös kezelést teljesítő szerv felmentése tekintetében határozni is hivatva volnának.

Mint hogy a közös kezelésnek ez a módja nehézkesebb volna, mint a külön egyházmegyévé alakulás, valószínű, hogy az érdekeltnek inkább az utóbbit választanák. Nehogy azonban az erre vonatkozó sürgetéseikkel olyan alakulatok is előálljanak, amelyeknél az erre vonatkozó feltételek teljesen hiányzanak, ki kellene mondani azt is, hogy minden újonnan keletkező egyházmegyének legalább öt anyaegyházközségből kell állani. Egy ily szabály felállítása előnyös volna azért is, mert ama nagy egyházközségeinkben, amelyekben most két-három lelkészi állás van, holott egy lelkészre tízezerrel is nagyobb lélekszám esik, serkentőleg hatna új lelkészi állások s azokkal kapcsolatban új egyházközségek létesítésére.

Mindezekhez magától értetődően ki kellene mondani, hogy a nagy egyházközségeknek több egyházközséggé alakulásából — akár az alakulás rendén, akár a közösben maradt vagyonok kezelése során —

felmerült vitás ügyek közigazgatási bírói útra tartoznak.

Ha azonban, amit felettébb sajnálnánk, a külön egyházközségekre széteszlás kötelezővé nem tétetnék, legalább annyit mindenesetre ki kellene mondani, hogy minden parochiális körnek mindenesetre *külön* temploma legyen.

(Folyt. köv.)

Tűzkár biztosítás ügye.

Irta: Vass Mihály esperes.

(Folytatás.)

Nem kívánok semmit fűzni e száraz tényekhez. Csak arra mutatok rá, hogy a *Foncière nagyváradi főügynöksége*, a szerződésünkben kikötött haszonrészt egyházkerületünk pénztárába következetesen nem szolgáltatja be, noha egyházkerületünk magával a *Foncière Pesti biztosító intézettel*, nem pedig a debreceni főügynökséggel kötötte a szerződést. (Lásd 22—1912. sz. egyházkerületi határozat 14-ik pontját.) S így ez a haszonrész vitássá vált, kétségtelen indoka az, hogy a jelzett egyházak, a lehető eredményeket *önmaguknak biztosították*. De e körülmény igazolja azt is, hogy a *Foncière* nagy áldozatkészsége csak addig tart, amíg ezt nem a sajátjából, hanem egyházaink zainkéból teheti.

Mindezek előadásával egyedüli céloom az, hogy beigazoljam, hogy itt az ideje annak, hogy szakítsunk az eddigi rendszerrel, mert az egyházkerület által a biztosításügyön eddig elért haszon, az egyházak terhes burkolt (jól magyarul: indirekt) megadóztatásából származik. S ha ennek egyházaink általánosságban tudatára ébrednek, mintahogy már egyesek tudatára is ébredtek, úgy is csak illúzió marad a remélt haszon, ha továbbra is, a régi alapon, t. i. az egyházak jogos érdekeinek teljesen figyelmen kívül hagyásával akarná az ügyet egyházkerületünk kezelni. Ha pedig az egyházak érdekei kellően megóvatnak, akkor a most élvezett haszonrészesedés jelentéktelen összegre fog leszállani.

A kölcsönös biztosítás ügye, mint valami hazajáró lélek, több mint 50 éve kíséreteti kerületünket. Halvány arccal, csüggetegen megjelent közöttünk most is. Sajnos, most is a régi, zord, félnék tekintetre talált. Pedig ápoló, melengető, szíveket keres. Az eltelt 50 év elég tanulságot szolgáltat, hogy nincs mit rettegni tőle.

Ne tárjuk ki szívünket neki, hangzik az aggodalmaskodók szava, mert szédítő mélységekbe ránt, hol csak pusztulás vár reánk. Ekkor szelíden meg fogja kezünket s biztatólag reámutat az elmúlt szép idők tanulságára, amelyek ott állanak jegyzőkönyvünk lapjain

s évről-évre súlyosabb vádat emelnek ellenünk, gyarló félnétségünk miatt. Ezekből a beszédes számokból kimutatja, hogy a *Foncière* nyeresége rajtunk

1869 jan. 1—1879 jan. 1-ig . . . 66,133·10 K

1879 jan. 1—1891 jan. 1-ig . . . 134,395·66 K

1891 jan. 1—1902 jan. 1-ig . . . 60,000— K

1902 jan. 1—1912 jan. 1-ig . . . 82,387·23 K

43 év alatt tehát 342,915·99 K

A harmadik időszakról a felvett 60,000 K csak hozzávetőleges, mert nincsenek pontos adatok, de a valóságban bizonytalanként inkább több az, mint kevesebb. Milyen tőkét növelhettünk volna már mi ebből s mily sok kiáltó szükségét, nyomorúságot szüntethettünk volna meg!

Kimutatja ezekből a beszédes számokból azt is, hogy biztosításunk évről-évre fejlődik, s amíg 1869-ben csak 9207·26 K volt tőlünk a biztosító intézet díjbevétele, addig az 1911. évi már 33,691·50 K; s hogy a *legmagasabb* átlagos *bérfizetés* a bevett biztosítási díjak 38%-át vette igénybe. 43 év tanulsága, bizonyossága szerint tehát az évi díjak 62%-kal, gazdag jutalommal kecsgetet bennünket, ha szívünkbe fogadjuk. Pedig az eddig elfizetett díjak már egy millió korona körül járnak! Suttogja azt is, hogy a *Foncière* nem szeretetből őrizget karjai között s szorít minket oly erősen kebeléhez. S bizony-bizony rég eldobott volna magától bennünket, ha olyan veszélyes kockázattal járna a mi biztosításunk, mint ahogy mi azzal magunkat rémitjük.

De a meggyőző édes beszédek, a melegséget árasztó suttogó szavak csak nem tudnak felmelegíteni bennünket. Zordonan feleljük: *megemészli a remélt hasznot a kezelési költség*. Ekkor szánakozólag tekintvő szemünkbe, Erdély bércei közé hívogat ez a hazajáró lélek, ahol testvéreink már megértették szavát. Fejnyitja előttünk az erdélyi egyházkerület igazgató tanácsának 1912. évi jelentését, amelyben az 52-ik lapon ezek olvashatók:

„*Önbiztosítási alapunk* biztatólag gyarapodik s a jó Isten segítségével nem is hosszú idő után (1909 január 1-én lépett életbe) hatalmas tőkével fogja gazdagítani egyházkerületünket s megfogja vetni vagyónának alapját, mert ma, mint egyházkerületnek nincs semmije. Ami látszólag van, az csak az egyházak és alapok külön vagyona, amelynek egyházkerületünk csak kezelő pénztárnoka és számvevője. Az önbiztosítási alap állása volt a múlt évi je-

lentésünk alkalmával 58,043·75 K

Folyó évre kivetett díjak . . . 29,016·30 K

Folyó évi kamatokból 2,321·72 K

Összesen 89,381·77 K

Ebből kezelési díj. 1949. —
Ebből tűzkárokért 1750. — 3,699. — K

Marad tisztán 85,682.77 K

Ezenkívül üzenetet is hoz Péter Károly egyházkerületi titkár 1912. évi november 14-én kelt levelében, amely szerint: „Az egész kezelés nagyon egyszerű. Mellékfoglalkozásként az egyházkerületi számvevő intézi s érte 600 K tiszteletdíjat kap”. Igen, mert a fenti 1949 K is csak úgy megy fel a kezelésre, hogy az egyházmegyei pénzkezelők 5% jutalékot kapnak a fáradságukért. Ime, a szegény Erdély, ott világít példa gyanánt, hogy a hit hegyeket mozdit.

Óh, de mi mégis hitetlenkedünk! Oda tapad szemünk a kockázat nélküli kétségtelenül jelentékeny haszonra, közelebb arra a 10,712.22 K-ra, amelyben egyházkerületünk ú. n. tűzkármentesítési pénztára az 1911. évről is részesült. S ridegen azt mondjuk, hogy a biztos hasznot, amelynél többet úgy sem remélhetünk, kockára nem tehetjük, s a jól bevált rendszertől bizonytalan eredményekért el nem térhetünk.

A hazajáró lélek ajakán e szavak hallatára fájdalmas sóhaj tör elő. S mély keserűséggel mondja, hogy lássátok be végre, hogy az nem testvéri szeretelből fakadó jogos haszon. Mert hiszen az olyan eljárás, amelyben tekintélyünkkel valakinek a jóhiszeműségét használjuk ki, hogy a rajta elért üzleti nyereségben részesedhessünk, testvériesnek nem mondható. És ha az érdekeltek felébrednek, felismerik az érdekellentétet, mintahogy az egyeseknél már nyilatkozik is, nagyon bizonytalaná válnék az eddigi biztos haszon.

A természetes és jogos eljárás mégis csak az, hogy aki üzleti haszonra számít, annak kockázatot is kell viselnie. Továbbá: hogy egy üzleti alapon nyugvó érdekközösség csakis oly feltétel mellett tartható fenn, ha kinek-kinek ki vannak elégítve az érdekei. Az pedig a legjobb akarat mellett sem állítható, hogy az érdekközösségbe vont egyházaink jogos érdekei a mi biztosítási ügyletünkénél ki vannak elégítve; mert itt az érdekközösség csak cégér, mivel egyházainkra nemhogy haszonnal járna az, de határozottan károsodást von maga után.

Be kell végre látnunk, hogy a régi alap, amelyre biztosításügyünket építettük, elkorhadt, megingott. Új alapot kell tehát annak vetnünk, amely gyanánt a kölcsönös, vagy belkörü biztosítás teljesen kielégítőnek s megnyugtatónak mutatkozik. Ha egyházkerületünk a biztosításból továbbra is haszonrészesedést óhajt, ne ijedjen meg a kockázattól, mintahogy nem ijednek meg a biztosító társulatok sem, s ami a hátunk mögött levő eredmények szerint különben is alaptalan, s ne ránézve idegen biztosító társulatokkal osztozzék a haszonban, hanem a fennhatósága alá

tartozó, arra nagyon is rászorult szegény egyházakkal. Ebben fog megnyilvánulni az atyáskodó jóság, a meleg séget gerjesztő atyai szeretet. Így az a hazajáró lélek nyugodalmat fog találni a mi szívünkben is, s erős a hitem, hogy nem lesz okunk megbánni, hogy szívünkbe fogadtuk. Erős a hitem, hogy nincs messze az idő, hogy a kölcsönös biztosítás útjára mindenik egyházkerület rá fog lépni. S ennek betetőzéséül megvalósul egykor a magyarországi református egyházak egyetemes tűzkár elleni biztosítása is.

(Vége.)

IRODALOM.

„Új magyar Sion” címen Révész János nagybányai ev. lelkész az ottani templom 1912. évi nov. 17-én tartott fölavatási ünnepének emlékére csinosan kiállított füzetet bocsátott közre, amely a szerkesztő helyi lelkésznek az egyház történetét rövid vonásokban tárgyaló, lendületesen megírt „előjáró beszédén” kívül, Geduly Henrik püspök templomavatási, Materny Lajos főesperes úrvacsorai, Rédey Károly lelk. keresztelési, Duszik Lajos lelkész egyházkezelési beszédét és Bortnyik György lelkész záró-imádságát foglalja magában. A füzetkét (22 oldal) négy kép (Az evang. templom. Jézus és a gyermekek. Az özvegyasszony két fillére. Nincs itt, föltámadott.) díszíti. Ára bérmentes küldéssel 65 fillér. Megrendelhető Révész Jánosnál, Nagybánya. A jövedelem a templomé. Már erre való tekintettel is, miután az áldozatkész gyülekezetet az „előjáró beszéd” szerint a templomépítésből kifolyólag még némi adósság terheli, a tartalmas füzetet ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

„Az Igézhirdető” című homiletikai folyóirat 1913. 3-ik (márciusi) füzeté a következő tartalommal jelent meg: Lukácsy Imre laskói ref. lelkész: A bójtölés (Bójti). — Smid István rozsnói ev. lelkész: A hála a szeretet asztalánál (Bójti). — Nánássy Lajos pert-hamboyi református lelkész: Miért jön az embernek Fia? (Bójti). — Korbély Géza eperjesi ev. főesperes-lelkész: Jézus bevonulása (Virágvasárnap). — Csernák Béla furtai református lelkész: Krisztus keresztje (Nagypénteki). Dr. Szeberényi Lajos Zs. békéscsabai ev. lelkész: Vád és a védelem (Nagypénteki). — Zábrák Dénes soproni ev. lelkész: Áldott húsvéti ünnepelés. — Varga Antal bátkai ref. lelkész: Föltámadunk! (Húsvéti.) — Csernák Béla furtai ref. lelkész: Az élők Istene. (Húsvéti.) — Szücs László hegyközsatári református lelkész: A tisztaszívűek boldogsága. (Vasárnap.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Húsvétra.

*Megölték a testet, a lélek megmaradt,
Zsarnokság az eszmén diadalt nem arat,
Húsvét reggelére üres lett a sírbolt,
Kóporsóból fölkel Jézus, aki itt volt...*

*Illatos balzsamot viszen három asszony,
Hogy a halálra-vált test épen maradjon,
Angyali szó csendül, — mikor oda érnek, —
„Holtak közt az élőt miért keresnétek?”*

*Feltámadott az Úr, miként megmondotta,
Hogy, ki nyomdokán jár, meg ne haljon soha...
Mert a feltámadás és az örökélet,
A lóvaskoronán tündöklő-kövé lett...*

*Húsvétot ünneplünk... Feltámadás napját...
Amikor Megváltónk meggyőzte a halált...
Báresak hazánkra is olyan húsvét jönne,
Ne hullna szemünkből több szenvedés könnye;*

*Ünnepelnők méltán eszme diadalát,
S mind az, ki szívéből szereti a hazát,
Egymást hön szerető édes testvér lenne!...
Ez volna az eszme fényes győzedelme.*

Dombi Lajos.

*

— **Hivatalos.** A Debreceni Protestáns Lap 11. számában a Különfélék rovatában közölt az ez évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésünknek s ezzel kapcsolatosan a közgyűlést előkészítő bizottsági üléseknek idejére vonatkozólag a méltóságos elnökség a következő változtatásokat tette:

Május 14-én d. e. 9 órakor: Népiskolai tanügyi bizottsági gyűlés.

Május 15-én d. e. 9 órakor: Egyházkerületi tanügyi bizottsági gyűlés, d. u. 3 órakor Pénzügyi bizottsági gyűlés.

Május 16-án d. e. 9 órakor Főiskolai igazgatótanács gyűlés.

Debrecen, 1913 március 18.

Hajdu Zsigmond püsp. titk.

— **Livingstone ünnepély.** Virágvasárnap tartotta meg a Kálvin-szövetség a Magyar Misszió Szövetséggel együttesen Livingstone Dávid születésének 100 éves évfordulója alkalmából az emlékünnepélyt a Kálvintéri templomban. A templom zsúfolásig megtelt az érdeklődő közönséggel, amelynek soraiban közéletünk számos kitünőségeit láttuk. A Magyar Földrajzi Társaság képviselőjében Havas Rezső kir. tanácsos alelnök és gróf Teleki Pál főtitkár jelentek meg. Az ima és közének után Bernát István, a Kálvin-szövetség elnöke

üdvözölte a megjelenteket, majd lic. theol. Kovács Lajos dr. vallásnár ismertette a nagy tudós, felfedező, Afrika ismeretlen részeiben tett útait s örökbecsű felfedezéseit, különösen a rabszolgakereskedés megszüntetése és a hittérítés körül kifejtett halhatatlan érdemeit emelte ki. Hatalmas beszédben utalt azokra a nagy erényekre, amelyek Livingstonét jellemelték, a kötelességtudásra, adott szavának a fekete benszülöttekkel szemben való mindenkori magatartására, Afrika vad népei között való orvosi segítő munkájára s arra a szeretetteljes bánásmódra, amelyek együttesen lehetővé tették, hogy a vad népek fejedelmeit is megnyerhette s hogy a feketék lettek az ő leghívebb munkatársai felfedező útjain. Misszionáriusi működésének apotheozisát, Livingstone halálát állította oda a közönség elé, mint élete hasznosságának legerősebb bizonyosságát, amikor sátorában lérden való imádkozás közben lehelle ki nemes lelkét s amikor hű feketéi szívét kivéve, ezt eltemetik Afrika földjében, testét bebalzsamozzák s kilenc hónapi veszélyes utazás után elviszik Zanzibárba, átadva az angol hatóságnak, hogy porrései Londonban nyughassanak a Westminsterben Anglia többi nagyjai között. Lendületesen mutatott rá, hogy amint a szövöszék mellett dolgozó iparostanonc, a kis Livingstone is, az evangélium folytonos tanulmányozása által megtalálta a feleletet a neki kijelölt munkatér elfoglalására, úgy minden legkisebb ember meg kell hogy keresse a munkatérét, hogy betölthesse kijelölt hivatását és hasznossá tegye magát a társadalomnak s hogy isteni erők által a legkisebb ember is teremthet és alkothat nagyokat. Gróf Teleki Pál a Magyar Földrajzi Társaság képviselőjében áldozott néhány szóban még Livingstone emlékének, mire Krausz K. Ervin zeneakadémiai tanár saját szerzeményű románcát adta elő orgonán s Gergely Dezsőné megható éneke fejezte be a lelkekben mély nyomokat hagyó s igazán magas színvonalon állt ünnepélyt.

— **Tanügyi autonomia.** A közzállalatoknak van némi autonómiajuk. A városi gázgyáraknak s más efféle üzemeknek a kezelését nem képes ellátni a hivatalos szervezet, a tanács, hanem azt az ecélra kiküldött üzleti bizottság eszközli. Az iskolák legalább is megérdemlenének ennyi tekintetbe vételt a fenttartók és a felettes hatóságok részéről is. Ez volt a véleménye dr. Bárczy Istvánnak, Budapest székes főváros polgármesterének, ki főleg azért szállt sikra, hogy a főváros által fentartott iskolák ügyeinek intézésére nézve a kormánnyal szemben a milliós áldozatokat hozó Budapestnek is biztosítson valami jogokat. Törekvését nem koronázta siker, nem pedig azért, mert a sajátlagos iskolai autonómiát ő sem vette kellő tekintetbe. Ez az oka, hogy most a kultuszminiszter megint a főváros nélkül intézkedett és 10 fővárosi igazgatótanítót a maga részére sajátított ki. Az idevonatkozó híradás így szól: *Az autonomia sérelme.* A kultuszminiszter tíz fővárosi igazgatót: Barcza Albint, Hajnal Adolfot, Moussong Gézát, Nagy Lajost, Rákos

A legszebb kalap- és úri-divat ujdonságok.

Saját készítményű fehéreneműek. ++++++

Frank Zestvéreknél
Debrecen, az új megyeház
mellett. +++++ Telefon 749.

Istvánt, Vitkovszky Sándort, Kajblinger Fülöpöt, Lád Károlyt, Magyar Lászlót és Agh Gézát elemi iskolai szakfelügyelőkké nevezte ki három esztendőre. A miniszter a kinevezéseket a *tanács megkerülésével*, a fővárosi tanfelügyelőség útján kézbesítette az igazgatóknak, akik a tanfelügyelő meghívására már tanácskoztak is a jövő munkáját illetőleg. Minderről a tanácsnak nincs tudomása, pedig a fővárosi autonómiájával egy cseppel sem egyeztethető össze, hogy fővárosi igazgatók a tanács előzetes engedélye nélkül működjenek. A tanács néhány esztendővel ezelőtt rendeletet is adott ki arról, hogy az iskolák igazgatói csupán a tanács rendeletei alapján működhetnek s a tanfelügyelőnek *nincs jogában, hogy a tanács megkerülésével rendeleteket küldjön a községi iskolákhoz*. Ez az eljárás tehát úgy az igazgatók, mint a miniszter s a tanfelügyelőség részéről az autonómia sérelme s ehhez, úgy hisszük, lesz szava a tanácsnak is.

— **Protestáns estély.** A főiskolai Hittanszaki Önképző Társulat folyó hó 9-én tartotta második Protestáns Estélyét, díszes hallgatóság érdeklődése mellett. Jóllehet hirtelen közbejött sajnálatraméltó körülmények folytán a műsor két pontja változást szenvedett, de az estély így is fényesen sikerült. Legkiemelkedőbb pontja a Csánki Benjámin szeghalmi lelkész úr előadása volt, ki tudományos kutatás és készületségre valló theologiai essay-ával elragadta a közönséget, mely teljesen megtöltötte a főiskola dísztermét. Az előadás mély nyomokat hagyott a közönség lelkében. Szép volt Erdős Mariska úrleány nagyon jól megválasztott és nagy technikára valló zongora száma, mely másik fénypontját képezte az estélynek. Szép Margitka úrleány, Kovács Ernő úr szavalataikkal, a főiskolai énekkar szép énekével nagy tapsot arattak.

— **Jogtudományi doktorrá avatott segédlelkész.** Tomanóczy János, füzegsármati s.-lelkész, ki 1912. év december havában jött át hozzánk a róm. kath. papságból, nem csak saját nevének, hanem egyetemes papságunknak is örömteljes dicsőséget szerzett, amidőn folyó hó 11-én kitüntetéssel tette le a jogtudományi doktorátushoz szükséges 3-ik szigorlatot s folyó hó 14-én a budapesti egyetemen doktorrá is avattatott. A kiváló theologus s kitűnő jogász ifjú pap, vezető nagyjaink testvéries pártfogása mellett, hisszük, mielőbb őt megillető helyen fog apostoli lelkedésével s nagy buzgalmával részt venni a magyar református anyaszentegyház építésében.

— **Rendkívüli ünnepély** folyt le mult hó 23-án Rákospalota-Ujfalun, Magyarország legrégebbi orgonagyarában. Ország Sándor orgonagyáros, a Ferenc József-rend lovagja 75-ik születés és 52-ik évi cégfennállásának alkalmából, nagykorú tisztelőinek és családjának körében, nagy ünnepeltetésben részesült. Az ország minden részéből elhalmozták üdvözlésekkel a köztisztelőben megőszült orgonagyárost, kinek elévülhetetlen érdemei vannak a magyar ipar fejlődése körül.

— **A Kálvineumi képes levéllapok.** Húsvét alkalmatosságára forgalomba kerültek valahára a Kálvineum végrehajtó bizottsága által kibocsátott képes levelező lapok is. Ezek célja, hogy legalább egy árva fenntartását biztosítsák. Erre pedig el kell adni legalább is 7—8000 darabot. Tekintve, hogy a képes lapok divatban vannak, ez a szám nem is olyan sok

és minden típusnál behozható. Típus, illetve sorozat pedig van egyelőre négy. Az Orle nagy emberei, szónokai, énekesei és gyűjtői. Az első sort kezdi dr. Baltazar Dezső, a másodikat b. e. Gergely Antal, a harmadikat Jánossi Antal püspökladányi kántor és a gyűjtő-alapítói rendet egy somogyi pap-leány a lelkes Kájel családból. Ha minden lelkész és belső ember csak 10 darabot rendelne meg — annyit különben is elhasználna —, már is biztosítva lenne a kellő mennyiség. Pedig még ezután jönne a java: bevezetni a lapokat a helyi forgalomba. Ma már minden falusi boltban árulnak ánzíkot. S ha az Orle végrehajtó bizottsága a nagyobb s szebb templomokat, a költők szobrát, sírját, alkalmas tájképeket (a reformáció emléke által megszentelt helyeket) is felvesz a sorozatba, amelyekből külön album is összeállítható: a kálvineumi képes lapok a dicsőség mellett még bőségesen jövedelmezni is fognak. Úgy legyen. Ezt a sorozatot pedig (melyből Kiss Ferenc hiányzik) fogadják jószívvel és írjanak rájuk sok számos boldog húsvéti üzeneteket, amikre, hogy a közelgő szent ünnepek mennél több alkalmazhatóságot adjanak, szívünkben kívánjuk.

— **Két egyetem.** Mint a Vörösmarty két szomszéd vára, úgy nézett eddig farkas-szemét egymással a debreceni és a pozsonyi egyetem. Bizonyos szűklátókörűség és féltékenység olyan összeköttetésbe hozta azokat egymással, hogy egymás haladását kölcsönösen akadályozzák s a kulturális előbb mozdulás terén oly régen várt lépést valósággal megnehezítsék. Ez az akadály és nehézség az új kultuszminiszter közbenlépése folytán elhárult. Pozsonyba, ahol még az egyetem helyének kijelöléséig nem juthattak el, a miniszter maga ment le helyszíni szemlét tartani s ezáltal a nehézkesen induló apparátust mozgásba hozni. Debrecenbe is ő maga jött le még e hónapban, hogy az egyetem létesítésében érdekelt tényezőkkel tanácskozzék és az egyetem felállításának és mielőbbi megnyitásának ügyét dűlőre vigye. A kultuszminiszternek a felfogása ugyanis az, hogy az új egyetemek megnyitásával nem lehet és nem is szabad addig várni, míg az óriási szabású egyetemi építkezések befejeződnek, hanem meg kell kezdeni az egyetemet a meglévő intézmények átvételével és bekapcsolásával minél előbb. Különösebben fontosnak látszik ez alapon a debreceni főiskolának az átvétele és a tiszántúli egyházkerülettel létesített megállapodások perfekuálása. A debreceni főiskola a maga három akadémiájával jóformán egy kész egyetem, melynek orvosi fakultása sem sokáig várat magára (az építkezéshez már ez évben hozzákezdenek), Pozsonyban is van két fakultás, de ettől eltekintve is az egyetemnek Debrecenben tervezett megnyitása bizonyosan siettetni fogja a pozsonyi egyetem kiépítését is. (Legfőbb lesz azonban a magyar kultúrának a nyeresége, melyről oly sok szó esett s melynek egyik várául épül az alföldi magyarság szívében a debreceni egyetem.) Mindenki nyer, de legtöbbit a magyar kultúra, melynek már régi álma a debreceni, az alföldi egyetem s ennek a képviselőjében jön el most hozzánk az új bajnok, az új kultuszminiszter dr. Jankovich Béla, kinek erőteljes közbenlépésére ez az egyetem meg is fog valósulni.

— **Egyházi bál.** A besenyői református egyház a toronyépítés-alap javára március hó 24-én, az iskola termében zártkörű táncmulatságot rendez. Belépti-díj

személyenként 1 korona, családjegy 3 korona. Kezdeté délután 6 órakor. Jó zenéről s a vendégek elszárlásáról gondoskodva van. A meghívó kívánatra előmutatandó.

— **Mozognak a baptisták.** Biharban is, Szabolcsban is. Ez utóbbi megyében különösebben Nyiregyháza vetették magukat és külsőleg is magukra irányozzák a közfigyelmet. Erről szól a következő híradásuk:

— **Baptista keresztlő.** A nyiregyházi baptista felekezet húsvét másodünnepén, hétfőn, öt új hívének ünnepélyes megkeresztelését fogja eszközölni a bujtosvégi téglagyár egyik vízmedencéjében. Az érdekes szertartásra a baptista felekezet kéri a közönség minél nagyobb számú megjelenését.

— **Debreceni tanárok hangversenye.** Így is írhatnánk, az Orle hatása. Ehelyett meglepésünk annak felemlítésével, hogy a Géresi Kálmán bátyánk jogara alatt élő debreceni tanárság nagyon szép terv megvalósítására egyesült. A „Tanári árvákat és özvegyeket gyámolító egyesület” javára fényesnek ígérkező hangversenyt kíván rendezni a jövő április hó 12-én a Royal nagytermében. Az egyesület, melynek alapját fogja gyarapítani a hangverseny jövedelme, egészen új intézménye a magyar tanárvilágnak. Nemes célú, humanus intézmény, melynek fölvirágzása érdekében megmozdult az ország egész tanársága. Debrecen középiskolai tanárai is minden tőlük telhetőt megtesznek, hogy a rendezendő hangverseny jövedelme szép összeggel gyarapítsa a gyámolító egyesület alaptőkéjét. A műsort nagy körültekintéssel és szerencsével állította össze az agilis rendező-bizottság. Egyes számai egyenesen szenzáció számba mennek. A megnyitót *Géresi Kálmán* lankerületi főigazgató fogja mondani. Utána a református főgimnáziumi ifjúságnak *Mácsay Sándortól* vezetett kitérő énekkara fog előadni néhány szép dalt. *Aufricht* Vilmosné úrnő zongoraszáma követi ezt. Hogy mily igazi művészi élvezetel fog ez a közönségnek szerezni, azt fölösleges külön hangsúlyozni, általánosan tudott dolog, hogy az előadó művészete a műkedvelő színvonálnak messze fölülte áll. Az estély kluja városunk népszerű főorvosának, dr. *Tüdös Kálmán*nak *Novella* című egyfelvonásosa lesz. *Tüdös Kálmán* a közönség rendkívül buzgó, lelkiismeretes orvosnak ismeri. Most egy új oldalról fogja megismerni: mint ötletes, szellemes színműíró. Ez a szám valósággal meglepetés lesz. Annál is inkább, mert előadói: *Tüdös Kata*, *Szoboszlaj Erzsike* úrleányok és *Tóth Gyula* úr minden tehetségüket kifejtik, hogy a kis darabot diadalra vigyék. A következő számot a pedagógusok foglalták le maguknak. A reáliskola és a református főgimnázium két-két tanára: *Pálfi József*, *Kolvencz Rezső*, *Jakucs István* és *U. Szabó Gyula* urak nagy buzgalommal készülnek egy szép kvartettre. Ezután egy vidám párjelenet jön, melynek előadói: *Berger Mörice* és dr. *Szász Adolfné* úrasszonyok, mint kitűnő előadók ismeretesek a debreceni úri társaságban. Végül a reáliskola ifjúsági zenekara fog előadni egy érdekes, csupa vidámság zenebohózatot. A helyákról s a hangverseny pontos idejéről a rendezőség később fogja tájékoztatni a közönséget.

— **Eljegyzés.** Dobó Annuskát, Dobó Sándor tanító és neje Sörös Szidónia leányát folyó hó 18-án

Hajduböszörményben eljegyezte Konez István büd-szentmihályi református tanító. — Bálint Imre túr-terebesi református tanító február hó 23-án eljegyezte Fazekas Gizellát, néhai Fazekas Ferenc református lelkész kedves leányát Kassáról. — Ózinte szívvel üdvözljük a boldog jegyeseket.

— **Debreceni ügyvédből konzuli főtörvényszéki bíró.** Már irtunk Gajzágó László dr., debreceni ügyvéd törvényszéki albiróvá történt kinevezéséről. Mint most értesülünk, ez a kinevezés egy messze induló karrier első lépése volt, mert az új albiró nem foglalja el helyét Debrecenben, hanem mint létszám feletti bíró, a konstantinápolyi konzuli főtörvényszék bírói karába rendeltetett szolgálatlétre. Ez az állás pedig nemcsak nyelvismeretet, előkelő jogikészséget jelent, de útja a kimagasló karrierre elérésének is. Amire Gajzágó László dr. alaposan rá is szolgált. Jogi tanulmányait Debrecenben, Rómában és Párisban végezte. Sub auspiciis regis avatott doktornak s 27 éves korában már ügyvéd lett. A debreceni kir. törvényszék német-francia-olasz tolmácsa volt s 28 éves korában érte a kitüntető kinevezés a konzuli bírói karba. A Gajzágók hagyományos jogi zsenialitását örökölte, apja is a debreceni kir. ítélőelölai tanács nagyképzettőségű elnöke s a család valamennyi tagja magas jogi polcot töltött be.

— **Az egyház új jubileuma.** Az Osservatore Romano pápai rendeletel közöl, amely Konstantin császárnak a keresztyén egyház békéje tekintetében tett inlézkedéseinek évfordulója alkalmából jubileumot rendel el. A rendelet megemlékezik ama szerencsés eseményekről, melyek ezelőtt 1600 évvel megaldák az üldözött egyház békéjét. Felszólítja a katolikusokat, hogy a könyörületesség munkáját végezzék és sokszorosítsák Istenhez, a Szent Szűzhöz, a szentekhez, különösen pedig az apostolokhoz intézett imáikat. A rendelet szerint minden, Rómában lakó, avagy oda érkező hívő, aki a fehér vasárnaptól kezdve a szep-től fogantatás ünnepéig lateráni Szent János, Szent Péter és Szent Pál templomait kétszer meglátogatja, ott mondjon imákat az egyházért, a bűnösök megtéréséért, a keresztyén fejedelmek egyetértéséért, a békéért, gyónjon egyszer és anyagi ereje szerint adjon könyöradományt. Aki nem jön Rómába, ugyanabban az áldásban részesül, ha a püspökök által megjelölt templomokat hatszor meglátogatja és a könyörületesség munkáját végzi. A rendelet külön intézkedik arról, hogy úton lévő személyek, továbbá foglyok és betegek ugyanabban az áldásban részesüljenek. — Látjuk mindezekből, hogy a pápa kitűnően értékesíti az évfordulati alkalmakat. Még azokat is, amelyek minket is illetnek. Hiszen a reformációig, mint a bor a hordóban, együtt voltunk mindnyájan. Az azonban igaz, hogy akkor Luther és Kálvin a bor egy részét lefejtették.

— **Vallásos estély Munkácsen.** A munkácsi ref. egyházközség által rendezett téli vallásos irányu estélyek sorozatában folyó hó 2-án a városháza dísztermében *Nagy Béla* sárospataki theol. tanár kollégánk tartott meleg érdeklődéssel hallgatott, szép előadást „A háború erkölcsi jogosultsága” címmel. Az estély műsorát *Sütő Kálmán* esperes alkalmi imádsága nyitotta meg. A műsor többi pontjai voltak: szavalatok, karénekek, gyülekezeti ének. Az estélyen nagyszámú közönség vett részt.

— **Az első logaritmuskönyv kiadásának háromszázados évfordulója.** Az edinburgi királyi akadémia legutóbbi ülésén elhatározta, hogy 1914-re matematikai világkongresszust fog Edinburgba összehívni. 1914-ben lesz ugyanis háromszáz esztendeje annak, hogy Napier John Edinburgban kiadta „Mirifici Logarithmorum Canonis Descriptio” című munkáját, az első logaritmus könyvet. Az évforduló napját nagy kongresszussal ünneplik meg, melyen a föld minden részéről összesereglett tudósok be fognak számolni új kutatásaiknak eredményeiről. A kongresszussal kapcsolatban számológép- és számológéptábla-kiállítást is rendeznek.

— **Esperesi beiktatás.** Gyuláról jelentik: A békésbányai ref. egyházmegye lemondott esperese, *Dombi Lajos* kir. tanácsos. Lelkész az egyházmegye közgyűlését április 3-ára hívta egybe. Az őszi közgyűlésen a szegedi ref. egyházmegye meghívta az egyházmegyét, hogy legközelebbi közgyűlését Szegeden tartsa meg, azonban a szentesi gyülekezet, melynek lelkészét, *Futó Zoltánt* választották meg az egyházmegye új esperesévé, azt a kérést intézte *Dombi Lajoshoz*, hogy a közgyűlést, melyen az új esperest is beiktatják állásába, Szentesre hívja egybe, hogy a szentesi egyház hívei lelkészük ünnepelésében minél impozánsabban részt vehessenek.

— **Hitoktatók a közoktatásügyi miniszternél.** Az állami polgári iskolák hitoktatóinak nevében *Csernus Mihály*, *Ribárik István*, *Kovács József* római katolikus, *Horemusz Pál* evangélikus református és *Büchler Márton* izr. hitoktatók tegnap délelőtt fölkeresték *Jankovich Béla* dr. közoktatásügyi minisztert és *Náray-Szabó Sándor* államtitkárt. Arra kérték a minisztert, hogy a középiskolai hitoktatók fizetésjavítását magában foglaló 1912. évi miniszteri rendelet joghatályát a polgári iskolai hitoktatókra is terjessze ki, mert ugyanazon képzettségű hitoktatók ugyanazt a tantárgyat adják elő. *Jankovich Béla* miniszter épp úgy, mint az államtitkár, szívesen fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy a polgári iskolai hitoktatók kérését a legnagyobb jóindulattal intézi el és eddigi tiszteletdíjukat az óránkénti 50 koronáról 100 koronára emeli fel. A választ a küldöttség nagy örömmel vette tudomásul.

— **Hazaárulás az iskolában.** Sopronban, Pozsonyban az ág. ev. tanintézetekben újra kísért vagy legalább is felütötte fejét a pánszlávizmus. Szegény lutheranus testvéreink azonban magok is elbánnak a veszedelemmel és útilapot kötnek a politikai kalandorok hálójába került tanulók talpára. Az ág. egyházban a pánszlávizmus kánon-ellenes bűn. Sokkal rosszabb a helyzet a gör. kath. egyházban. Itt a román papnövendékek közt van elterjedve a ragály. A gimnáziumokban a gör. kath. vallástanárok oltják be vérökbe a mételet s mérgezik meg a lelküket. (Ilyen vallástanár volt a szatmári kir. kath. főgimnáziumban annak idejében *Lukács László* a hírhedt lacfalusi pap is.) A gimnáziumi fegyelem azonban még a középiskolákban úgy ahogy elfojtja a veszedelmet. Annál erősebben tör az ki az akadémián. Így a múlt évben Nagyváradon s most Ungváron. (Éppen a *Papp János* új magyar gör. kath. papjelöltjei közt.) Mindkét helyen a magyar kispapok fedezték fel és kényszerítették színvallásra ezeket az államellenes elemeket.

De nem a tanárok és az egyházi felsőbbség, mely elnézte, takargatta és utoljára is csak elleplezte a bajt. Ez történt Váradon és ennek nem szabad töténni Ungváron, ha csak az új magyar gör. kath. püspökség jövője és a magyar kath. egyház magyarsága felett előre is nem akarunk pálcát törni. De nem akarunk, mert ott van a gyenge és elnéző püspökök s től eredetű felső papság mellett a hazafias közpapság, a derék ungvári és a többi szeminaristák. Azok utódai, akikkel *Csokonai* és *Petőfi* ölelkezett, s akiket mi is testvéreinknek, a magyarság fiainak tartunk.

— **A tévedés helyreigazításáról.** Az országos lelkészi nyugdíj-intézetől özvegyi ellátást nem nyervehetett özvegy lelkésznek részére (közel 40-en voltak) az egyházkerületi pénztárból már régebben 50—50 korona évi segély volt engedélyezve. Ezt az 50 koronát 100 koronára emelte fel a főtiszteletű egyházkerület 1912. évtől kezdve. Az egyházkerületi pénzügyi bizottság szóvá tette azt is, hogy a segélyt a még életben levő özvegy lelkésznek részére olyan összegben kellene nyújtani, hogy azzal az egyházmegyei gyámintézettől nyert segély legalább 300 koronára nyerne kiegészítést. Azonban még mindig 26 özvegy tartván igényt a segélyre, a 100 koronára történt felemelés következtében a rendelkezésre álló alapok jövedelme a teher növekedését nem bírta volna meg. E miatt a kérdés végleges ellátása nem történhetett meg, s nincs is olyan értelmű egyházkerületi határozat, mely a felemelést engedélyezte volna. Ennek ellenére több özvegy lelkészné az első félévi nyugtát 50 korona helyett magasabb összegről állította ki s küldte be kifizetés végett az egyházkerületi pénztárba. Azért mutatunk itt reá a téves felfogásból történt eljárásra, hogy a második félévi nyugtát szeptember 1-re csak 50 koronáról állítsák ki az érdekeltek. Hogy lehet-e jövőre újabban emelni a segélyt: azt az őszi egyházkerületi közgyűlés alkalmával az 1914. évi költségvetés megállapításakor lehet eldönteni.

— **Megnyugtásul.** Több lelkész részére két korpótlék helyett csak egy korpótlék volt utalványozva. A sérelem orvoslásának módját lapunk egyik korábbi számában közöltük. Miután aggodalmukban az egy korpótlékról szóló s hozzájuk kiküldött nyugtalapot többen aláíratlanul küldték vissza a pénztári hivatalhoz, értesítjük és megnyugtadjuk őket, hogy a tévesen csak egy korpótlékban utalványozott összeg ez időszertől felvétele távolról sem praejudikál a tévedés helyreigazításának. A rektifikációig sok idő eltelhetik s addig a 200 korona korpótlék is szükségét pótolta volna. Föl lehet hát azt venni aggodalom nélkül.

— **A polgár-ünnep.** Március 15-ike volna a polgár-ünnep, melynek víg zajáról emlékezik a költő. Ez az egykori víg zaj nagyon csendessé lett mostanában és több felől halljuk a panaszt, hogy a szabadság nagy évfordulóját nem ünneplik többé a régi lelkesedéssel. Van is ebben a feljajdulásban valami, legalább annyiban, hogy az ünnep külsőségeiben sokat vesztett. Csak az a vigasztaló, hogy annál többet nyert másfelől. A polgárok sora, a nép tömege ritkult, a 60-as évek első nagy hullámverése gyengült, de a részletes, alkalmi, iskolai, egyleti, kebli ünnepek száma szaporodott, a hullámgyűrű haladása terjedt. Régebben nagyobb tömeggel és nyomatékkal, ma több helyen és bensőbbben ünnepelünk. Bizonyossága ennek a debreceni ünnepek lefolyása is. Régen a

kollégiumi ifjúság ünnepe volt az egyetlen. Az igaz, hogy ez az ünnep aztán az egész város közönségét magában foglalta. Régi honvédek, városi iskolák, dalegyletek, még a tűzoltók zenekara is kivonultak, hogy a kollégium udvarán, a haldokló oroszlánál, a honvéd-temetőben dicsérjék a szabadság nemtőjét és dicsőítsék a napot. Ma már elmaradt a honvéd-sírokhoz való zarándoklás, elmaradt az emlékkerti ünnep is. De az iskola udvarán minden évben felállítják a piros szőszeket néhai Boránd bácsi utódai, a gimnázium és a tanítóképző pedig külön is ünnepelnek. Így ünnepelt az idén a református felső leányiskola és a tanítónőképző (ez ünnepélyen főtiszteletű püspök úr is megjelent): a kollégium dísztermében pedig a gimnáziumi fiatalok lelkesedtek, amelyeknek magas szárnyalását most nem huzla le és nem akadályozta a felesleges gyámkodás. De ünnepeltek a kath. főgimnázium, reáliskola, kereskedelmi akadémia, az új iparos szakiskolák (még pedig nagyon szépen) és a különböző egyletek is. Ezek közt a Petőfi- és a Kossuth-dalkör. A népiskolákban sem maradt említés nélkül március idusa. A vidéken pedig jóformán csak most kezd a március 15-ike divatba jönni. Régebben még szinte feltűnést keltezt, midőn valamely előhaladottabb egyház a nagy évfordulóról ünnepély rendezésével megemlékezett. A szatmármegyei Krassó volt ezek közt az első, mely e napon az egész környék hazafias papjait és tanítóit egybegyűjtötte. A polgár-ünnep vig zaja igazán most is a vidéken, az iskolákban hallik és hallani fog még soká.

— **A Piac-utca rendezése.** Nagyon fontos és igazán sürgős kérdés elintézésére hívta fel a tanács figyelmét Jánosi Zoltán és Márk Endre, a jog- és pénzügyi bizottság ülésén. Jánosi Zoltán a Csokonai-ter, a Nagytemplom előtti tér rendezését, Márk Endre a Szent-Anna- és Csapó-utca kiszélesítését sürgette. Mindkét fölszólalás teljes mértékben figyelemreméltó. Mindazonon a helyeken, amelyeket a fölszólalók megneveztek, azonnal, haladéktalanul meg kell kezdeni a rendezést. Kívánja ezt igen sok ok, ezek között pedig a forgalom biztonsága, a város első utcájának és terének szépítése s végül az a szintén figyelemreméltó és fontos érv, hogy a közmunkák elrendelésével a munkanélküliek is keresethez jutnak. A kérdést Jánosi Zoltán egy napirend előtti fölszólalásban vetette föl. Egy nagyon sürgős dolgot sürget meg — mondta. A Nagytemplom előtti terület újabb építkezésekkel, a Stenczinger-ház lebontása folytán igen szép téré lett. A város szépítése, a forgalom biztonsága, a Kossuth-szobor fölállításának közelsége, az új Arany-Bika fölépítése azt kívánják, hogy mielőbb oldják meg a rendezés kérdését. Bizonyos, hogy a Nagytemplom előtti terület csak a Piac-utca rendezésével együtt lehet megcsinálni. De az is kétségtelen, hogy a Piac-utcat is legalább a Szent-Anna-utcáig rendezni kell nagyon gyorsan. — Ugyanígy fontos és szükséges a Csokonai-szobor körül fekvő térnek gyors rendezése s az oda tervezett park létesítése. Ennek a két térnek mielőbb való rendezését sürgeti és kéri, hogy a tanács sürgősen intézkedjék. E munkák megkezdésével a munkanélküliek is dologhoz jutnak s rajtuk is segítve lesz. Márk Endre: A Nagytemplom előtti és a Csokonai-szobor körüli tér rendezését már tavaly sürgették. Akkor a főjegyző azt a megnyug-

tatást adta, hogy tavasszal megcsinálják a dolgot. Most már azt kell kérdeni, hogy melyik tavasszal lesz ez? Vigye hát keresztül a tanács a tér-rendezést. Helyteleníti azt is, hogy a Szent-Anna-utca rendezése húzódzik. Ugy tudja, Pavlovits Károly építész már tervet is nyújtott be. Szeretné már a csákány, a kapa munkáját látni. Haladéktalanul hozzá kell fogni a Szent-Anna-utca kiszélesítéséhez. Épp így nagyon sürgős a Csapó-utca rendezése is. A bizottság a fölszólalásokat jegyzőkönyvbe vette és úgy hívja fel azokra a tanács figyelmét.

— **A pragmatica sanctio 200 éves ünnepe.** E hó 19-én volt kétszáz éve, hogy III. Károly király és császár családi szerződést kötött, melynek alapján a női örökösödésben elsőszéget biztosított a maga családjának, illetőleg leányának a József és Lipót leánya fölé. Ez a családi szerződés, mely 1713 április 19-én kelt Bécsben, első részében kimondja, hogy a női örökösödés kérdésében III., illetőleg IV. Károly leánya számára törvényes előnyt biztosít. A szerződés aláírásánál és megkötésénél magyar részről gróf Pálffy Miklós országbíró, Illésházy korlátnok és Erdély képviselőjében gróf Korniss alkancellár voltak jelen, akik a családi okmányt, mely remekül a házi törvények közé felvételre és az osztrák pragmatica sanctio alapját alkotja, aláírták. A magyar rendek 1712-től kezdve több ízben foglalkoztak a női örökösödés kérdésével, de csak akkor tudtak egyöntetűen megállapodni, mikor az udvar nagyobb adományokkal és kitüntetésekkel minden ellenzéki akciónak elejét vette. Az osztrák pragmatica sanctio után pár évre a magyar törvényhozás is elfogadta a trónöröklésre vonatkozó új alapelveket, melyek innen kezdve pragmatica sanctio néven a magyar közjog egyik alapvető intézményévé váltak. Az osztrák hivatalos körök az évforduló alkalmából nagy ünnepségekre készülnek, amelyek rendjéről szóló programot a napokban fogják közzétenni.

— **Emberbarátok!** 92 éves, nyomorban élő aggasztán segélyt kér. Címe: Türr József, Palánka (Bácska).

— **Orgona megrendelés.** Damak község (Borsod megye) a temploma részére szükséges új orgona készítésével Ország Sándor és fia rákospalotai (Budapest mellett) orgona- és harmoniumgyáros céget bízta meg. A mű a legújabb esőrendszer szerint, teljes sípsorral készül.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István

Pályázat.

A dunántúli református főiskola igazgató-tanácsa a pápai református theol. akadémián az újszövetségi bibliai tudományok újonnan szervezett tanszékére pályázatot hirdet, mely állás egyelőre rendkívüli tanárral töltetik be, akinek javadalma 3600 K törzsfizetés és 910 K lakáspénz s kötelezett óraszám 10.

Ezen állásra azok pályázhatnak, akiknek az egyházi törvények által megszabott képesítésük van. A képesítést igazoló okmányokkal, keresztlevéllel, életrajzi vázlattal, érettségi bizonyítvánnyal, indexel, az eddigi alkalmazást feltüntető kimutatással és a testi épséget igazoló orvosi bizonyítvánnyal felszerelt

pályázati kérvények folyó évi április hó 7-ig a theol. akadémia igazgatóságához Pápára küldendők.

A választást a folyó évi április hó 17-iki kerületi közgyűlés fogja megejteni s a tanszéket a megválasztandó tanár ez év szeptember hó 1-én tartozik elfoglalni.

Pápa, 1913. évi március hó 12-én.

Beöthy Zsolt,
a főisk. vil. gondnoka.

Czike Lajos,
a főisk. egyh. gondnoka.

Pályázat.

A Sárospataki Irodalmi Kör pályázatot hirdet a következő két gimnáziumi könyvre:

1. A gimnázium I. és II-ik osztálya számára *módszeres*, a III. osztálya számára *rendszeres Magyar-nyelvtanra*. A kívánt műveknek az állami tanterv és utasítás nyomán kell készülniök s a gimnáziumi széknek e tankönyvre vonatkozó kívánalmait, melyek az Irod. Kör másodelnökétől kikérhetők, kell tekintetbe venniök.

2. A gimnázium I—III. osztálya számára *Magyar Olvasó könyvre*.

A nyertes pályaművek az Irodalmi Kör tulajdonába mennek át s ívenként az első kiadásnál 60, a második s további kiadásoknál 30 koronával díjaztatnak. A pályaművek tisztán, olvashatóan leírva, befűzve s lapszámozva 1914 szeptember 1-ig küldendők be az Irod. Kör másodelnökéhez. Csak a Kör tagjai pályázhatnak.

Kovácsy Sándor,
az Irod. Kör másodelnöke.

178—1913. Püsp. hiv. sz.

Pályázat.

A *nagyenyedi kir. orsz. fegyintézetnél* elhalálozás folytán a fegyintézeti református lelkészi állás megüresedvén, arra a Nagyméltóságú m. kir. igazságügy-miniszter úr 549—1913. I. M./VII. illetőleg 8551—913. I. M./VII. szám alatt kelt intézkedése alapján ezennel pályázat hirdettetik.

Ez a fegyintézeti református lelkészi állás a XI. fizetési osztályban fog betöltetni évi 1400, azaz egyezernégyszáz korona fizetés és természetben való lakás, esetleg szabályszerű lakáspénz utalványozása mellett. A kinevezett lelkész képességéhez, szorgalmához és szolgálati idejéhez képest előléphet egészen a VII-ik fizetési osztályig, amelyben az illetmények 4800 koronától 6000 koronáig terjednek a szabályszerű lakáspénzen kívül.

Kötelesség a fegyintézeti szabályokban megállapított lelkészi teendők teljesítése.

Az állás a kinevezés után azonnal elfoglalandó.

A kellőleg felszerelt pályázati kérvények a nagyméltóságú m. kir. igazságügyi miniszter úr öcxellenlájához intézeten alulírotthoz (Kolozsvár, Király-utca 51.) lesznek benyújtandók.

Pályázati határidő 1913 április 15.

Kolozsvár, 1913 március hó 17-én.

Dr. Kenessey Béla,
püspök.

KONCZ fest és vegyileg tisztít

mindennemű ruhát, csipke-és szövet-függönyöket stb. kifogástalanul. Harisnyák, kötők, batiszt és mosó granadin-ruhák stb. felelősség mellett, mosható színűre festetnek.

**Debrecen. Gyár és főüzlet
Arany János-u. 10. Fióközlet
Batthyány-utca 2. szám alatt.**

*****701. Telefon 701.*****

BÜTOR! NAGY ÁRUHÁZ.

**Legolcsóbb bevásárlási forrás
mindenféle butorokban.**

Szolid és pontos kiszolgálás.

WEISZ GYULA

:: asztalos és kárpitos. ::

DEBRECEN Széchenyi-u. 19.

:: Telefon: 918. szám. ::

Uj ruhaüzlet Debreczenben.

Van szerencsém a n. é. közönségnek szives tudomására adni, hogy Frank Rezső helybeni cégtől 15 évi működés után kiléptem a helybeni piacon **Piac-utca 61. szám alatt** (Fischer-palota)

férfi-, fiu- és gyermekruha-üzletet

nyitottam. — Nagybecsü pártfogásukat kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Balázs Jenő

Külön mérték szerinti osztály. — Szolid, szabott árak!

Megyei telefon 6—28.

Cs. és kir. szab. Amerikai Cottage-szivólégrendszer

Harmoniumokat

valamint európai rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X. Delej-utca 25. szám.

(Tisztviselőtelep.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Részletfizetésre 8 K-tól feljebb.

Tanerőknek s lelkészeknek külön :: százalékengedmény.

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgonaméretekkel templomok, szemináriumok részére s mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasutállomásig. Kérjen árjegyzéket pianók és pianinókról.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB ÉS LEGRÉGIBB FÉRFI-, FIU- ÉS LEÁNYKA RUHÁK TELEPE. ~~~ KÉSZEN ÉS MÉRTÉK UTÁN.

Nagytiszteletü Uram!

Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy raktáram az ez idényre szükséges férfi-, fiu- és gyermekruhákkal a legdusabban el van látva.

Czégem 1845-ben alakult és bátran mondhatom, hogy lelkiösmeretes szolid kiszolgálás folytán legjobb hírnévnek örvend. Raktáramon lévő ruházatokhoz az anyagot a bel- és külföld legelőkelőbb piacain szerzem be, azoknak minősége tehát kifogástalanul jó. — Az impozáns választék, valamint ama körülmény, hogy a ruhák saját műhelyemben személyes felügyeletem alatt a legképzettebb és legügyesebb szabászok által készítettnek, azon kellemes helyzetbe juttat, hogy a t. vevőközönség legkényesebb igényeit is kielégíthessem.

Mindezek, valamint a minden egyes darabon számokkal feltüntetett árak olcsósága, továbbá, hogy engedmény ki van zárva, igazolják, hogy a

Neumann M. czég

a LEGJOBB, LEGOLCSÓBB és LEGBIZTOSABB bevásárlási forrás és a n. é. vevőközönség már eddig is tanusított bizalmát megérdemli.

Kiváló tisztelettel

NEUMANN M.
cs. és kir. udvari és kamarai szállító.

: HUSVÉT :

A DEBRECENI PROTESTÁNS LAP MELLÉKLETE.

ÁLDOTT HUSVÉTI ÜNNEPLÉS.

*Óh, föltámadt győztes Király
Nálad az igaz élet.
Lelkünk benned békét talál
S reményünk újra éled.
Sok nagy bűnért ontád a vért...
Azoké a mennyország,
Akik hívek tehozzád.*

*Dicsőséges Fejedelem,
Növeld a mi hitünket!
Fügesszük égre szüntelen
A mi vágyó szívünket!
Óh, Uram, add, Hogy álltalad
A bűnből fölserkenjünk
S örök életre menjünk.*

Testvéreim a Krisztusban!

Husvét mégis csak meghozza minden évben a tavaszt. Ha soká küzd is az életadó napsugár és enyhe szellő a téli hideg és szeles eső ellen, a föltámadás ünnepére mégis rendszerint kiderül az ég, kék bársony köpenyét öltve magára, elkészül a föld csudálatos szép zöld selyem ruhája s illatos ibolya, jácint és nárcis, virágzó mandula és barckfák, fakadó bimbók, rügvező cserjék és a hozzánk visszaérkezett madarak vidám éneke köszöntenek a megújult természetben. De ha késnek is a kikelet ébredése, ha hiányoznák is ez a külső díszes keret, a mi ünnepi örömünk azért nem semmisülne meg, mert a mi szívünket ma a lelki tavasz eljövetele, a föltámadás és örök élet dicső reménye dobogtatja hevesebben. Az ünnepi harangzúgás, mely ma öt világrész keresztyén tornyaiból fölfelé szállva, a magas mennyholtot verdesi, az utcókon és tereken föl s alá hul-

lámzó népsokaság, mely mosolygó arccal boldogan üdvözli egymást, az áhíthatos hívekkel megtelt templomok és az azokból különféle nyelveken fölhangzó magasztos hymnusz...

...mind, mind azt hirdeti ma, hogy a mi hitünknek fundamentoma szilárdan áll, ha még oly dühösen csapkodják is azt, kivált jelenben, a sivár hitetlenség és istentagadás, a sötét kételkedés, a maró gúny és az anyagiakhoz láncolt vígasztalan életnézel zavaros hullámai.

Husvétot ünneplő keresztyén társam! Látod-e, hallod-e, érzed-e te is ezt a magasztos szent lelkesedést, mely nélkül a te ünneplésed tűnő mámor, hiú önámítás, keserű csalódás lenne?! Vagy ott téve, lyegsz-e még a dacos tagadás csillagtalan éjjelében-csüggeteg lemondással sóhajtván:

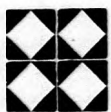
*Szelid, hatalmas, égi zengzetek,
A porban mért kerestek engemet?!
Ott szálljatok, hol látgy kebel dobog,
Én hallom az igét, de hinni nem tudok...*

Óh, mért nem nyitod ki szemeidet, hogy meglásd a fölkelő napot? Serkenj fel, te, ki aluszol és kelj fel a halálból és megvilágosodik neked a Krisztus! Vajha szent vágyódással kérdeznéd: Mimódon ünneplhetek áldott husvéti ünnepet? (őszinte bűnbánattal, erős hittel és új étellel) a mai nap megfelelne komoly kérdésedre s te velünk együtt vallhatnád: *Istennek legyen hála, ki adott nekünk diadalmat a mi Urunk Jézus Krisztus által.* (A föltámadt élet Fejedelmének dicsőítésére zendüljön meg ünnepi karénekünk.)

(Igehirdető.)

Zábrák Dénes.

Telefon: 6—44.
Az országban 52
üzlet.

Kaas Lipót Debreczen. Piacz-utca 58.

Sinoleum

és Szőnyegház viaszkosvászon és gummi-
áru gyári főraktára.

*Az újonnan berendezett áruházban dusan felszerelt raktár
áll a t. vevőközönség rendelkezésére.*

*Mindenkinek egyformán érdekében áll ezen világvárosia-
san berendezett áruház megtekintése.*

Olcsó szabott árak!

Vételkötelezettség nincs.

Zavaszi ruháit tisztíttassa

Wacha Róbert

ruhafestő és vegyítisztító
gyárában Simonffy-utca 55.

Haas Fülöp és Fiai

Debreczen, Piac-utca 59. sz. Kaszanyitzky mellett.

Szőnyeg-, függöny-, ágy-, asztal-
terítő és butor-szövet gyárosok.

Gyárak: Sopron és Ebergassing.

Elősmert régi jó hirnevü cég.

Telefon: 560. szám.

Telefon: 560. szám.

MOLNÁR FERENC

ZÁDOR LAJOS UTÓDA NŐI DIVATTERMÉBEN
fő-tér, városház épület.

A legszebb tavaszi ujdonságok: —

gyapju, costüm és ruhaszöve-
tek, doubl és gangant selymek,
angol ruha vásznak és mosó
grenadinok,

mindenfele diszitések és napernyők,

női és gyermek felöltők

dus választékban megérkeztek

Hajdu megye egyedüli, külföl-
dön tanult kötszerész mester

Telefon

1014. sz.

VICÁRIUS SÁNDOR

Debreczen, Piac-utca 16. sz. Alföldi

Üzakarékpénztár palota.

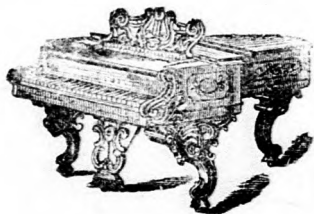

Készíti a jelenkor legjobb
sérvkötőit, haskötőit, kez-
tyűit, mülábakat, műkeze-
ket és egyenestartókat. ::

:: Miederekben nagy választék. ::

SCHMIDT S.

zongora, harmónium és mindenemű hangszerkészítő és raktáros.

DEBRECZEN,
PIAC-UTCA 73-IK SZ. A.

Üzletáthelyezés miatt
rendkívüli árleszállítás

Halmágyi Sámuel

női és leányfelöltők legnagyobb áruházában
Piac-utca, a főpostával szemben.

Üzletemet folyó évi augusztus hóban a szemben levő **SZEDLÁK-féle** házba helyezem át, hol a mai kor igényeinek megfelelő modern áruházat rendezek be, miért is túlhalmozott raktárból a rossz pénzügyi viszonyokra való tekintettel

:: rendkívül olcsó árak mellett ::

nagy csoport-elárusítást

rendezek.

DEBRECZENI HITELBANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Piac-utca-Széchenyi-utcza sarok I. emelet.

Kölcsönöket ad váltókra, kötelezvényekre és folyó számlára a legelőnyösebb kamattal. Elfogad takarékbetéteket betétkönyvecskére és checkszámlára. Törlesztéses jelzálog-kölcsönöket ad földbirtokokra és házakra. Óvadékkölcsönöket ad vállalkozóknak és bérlőknek. Elfogad tőzsdéi megbízásokat értékpapírok vételére és eladására. Kölcsönöket nyújt tőzsdén jegyzett értékpapírokra, valamint vidéki pénzügyintézetek részvényeire. Leszámitol tárcaváltókat az intézet kebelében alakult hitelrészecs csoportban. Ércpénzek és külföldi bankjegyek legelőnyösebb beváltása.

Felvilágosítással készséggel szolgál

Az igazgatóság.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

..... Piac-utca 16. szám, saját palota.

Alaptőke: 2.400,000 K. Tartalékok: 1.470,000 K.

***** Érdekközösségben a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal. *****

Üzletágai :

Takarékbetétek, csekkszámok. — Váltószámítás, törlesztéses és jelzálogkölesönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások: hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árúkra. ** ** *

Saját árúraktár.

Safe-deposit (magánletét pénztár).

Affiliált intézete :

Kabai takarékpénztár részvénytársaság: Nádudvari takarékpénztár részvénytársaság: Hajdunánási takarékpénztár részvénytársaság.

.....
Fióktelep: **Vámspércs.**
.....

Debreczen legnagyobb és

legolcsóbb

uri, fiu és gyermek

ruha áruháza

Gerő E. Ernő

Debreczen

Piac-utca 41. szám.

Megérkeztek a tavaszi idényre férfi-, női és gyermek- **czipők**, kalapok és sapkák óriási választékban. — Túlhalmozott raktár miatt bámulatos jutányos árban kaphatók

Révész

Zsigmondnál,

Debreczen, Piac-u. 27.

Legrégibb megbízható vászonüzlet.

ALAPITVA 1831.

ALAPITVA 1831.

Szines és fehér férfi ingek,

lábravalók, harisnyák, zsebkendők
nagy választékban. ↔ Jó mosó zefir,
karton, batist, ruhavászon. ↔ Sport
ingek amerikai gallérral. ↔ Női ha-
risnyák, zsebkendők, kötények divat
szerint. ↔ Kész fehérneműek nők,
férfiak, gyermekek részére. ↔ Meny-
asszonyi kelengyék legnagyobb választékban

KARDOS LÁSZLÓ-nál

DEBRECEN, Kossuth-u. 9.

Megnyilt! Megnyilt!

Komlós Géza

==== **divatháza** ====

Piac-utca 52. sz. Megyeház mellett.

≡ Női és leány ≡ felöltő ujdonságok

costümök, blousok, pongyolák
remek választékban. Külön
gyermekruha és felöltő osztály.

Ernyő különlegességek

!! Szolid olcsó árak !!

Előzékeny kiszolgálás!

Divatlapot ingyen és bérmentve
:: :: :: küldök. :: :: ::

BURG IZSÓ

↔ FÉNYKÉPÉSZETI, FESTÉSZETI ↔
ÉS FÉNYKÉPNAGYÍTÓ MŰTERME

DEBRECEN, KOSSUTH-U. 24.

Műteremben készül-
nek minden e szakmába
vágó fényképek ugymint
fényes és matt képek, pig-
met, gummi, Platinotypia,
a legkisebb képről élet-
nagyságu nagyításig.

KÜLÖNLEGESSÉGEK :
Külső csoportokban, gyer-
mek felvételekben, meny-
asszonyi képekben. Ujdon-
ságok szines levelező lapok-
ban. Felvételek kívánatra
háznál is eszközöltetnek.

Bejelentett felvételek este villanyvilágítás mellett eszközöltetnek.